

Rautakauppaketjun työturvallisuuden perehdyttämisen kehittäminen

Olli-Pekka Oksanen

Laurea 2021

Laurea-ammattikorkeakoulu

Rautakauppaketjun työturvallisuuden perehdyttämisen kehittäminen

Olli-Pekka Oksanen
Turvallisuusalan koulutus
Opinnäytetyö
Huhtikuu, 2021

Olli-Pekka Oksanen

Rautakauppaketjun työturvallisuuden perehdyttämisen kehittäminen

Vuosi

2021

Sivumäärä 50

Tässä kehittämistyössä luotiin nimettömänä pysyvälle rautakauppaketjulle perehdyttämisopas turvalliseen työskentelyyn. Oppaassa on ohjeet, kuinka toteuttaa laadukas turvallisuuskävelymäinen perehdytys. Aihe on rajattu termiin ”safety” eli pehmeä turvallisuus. Opinnäytetyössä otetaan kantaa työturvallisuuteen, pelastusturvallisuuteen, turvallisuuskulttuuriin ja turvallisuusjohtamiseen. Tarkemmin sanottuna opinnäytetyö on konstrukttiivinen tutkimus, jonka lopputuotoksena luotiin perehdyttämisopas myymälöiden johdon tai esimiesten käyttöön.

Tietoja opinnäytetyötä varten kerättiin tutustumalla aiheeseen liittyvään lainsäädäntöön, teksteihin sekä kirjallisuuteen. Työn aikana haastateltiin 14 ketjun työntekijää ja kahta ketjun turvallisuuspäällikköä, millä pyrittiin selvittämään kokemuksia, ajatuksia ja turvallisuuden tilaa myymälöissä. Tämän lisäksi myymälöissä suoritettiin omaa havainnointia. Opinnäytetyö suoritettiin yhteistyössä ketjun turvallisuusjohdon ja kolmen myymälän kanssa.

Lopputuotoksena syntynyt turvallisen työskentelyn perehdyttämisopas on suunniteltu käyttäjäystävälliseksi ja sellaiseksi, että perehdytyksen voi toteuttaa ilman suurempaa tietotaitoa turvallisuudesta omaavakin henkilö. Oppaan tavoitteena, kohdeorganisaation osalta, on ottaa se käyttöön.

Menetelmien kautta löytyi kiinnostavaa tietoa siitä, kuinka asiat rautakaupassa käytännön tasolla ovat. Tiedot saattavat kiinnostaa rautakauppa-alasta kiinnostuneita tai siellä työskenteleviä, koska varsinaisia tutkimuksia, kehittämistöitä tai oppaita rautakaupan turvallisuusasioihin ei löydy.

Asiasanat: työturvallisuus, pelastusturvallisuus, rautakauppa, perehdyttämien

Olli-Pekka Oksanen

Development study to improve introduction to occupational safety in a hardware store chain

Year	2021	Pages	50
------	------	-------	----

A guide for introducing safety in a nameless hardware store chain was made in this development study. The guide tells the user how to execute a high-quality safety walk introduction for the employees. The subject in this development study is limited to the term safety. The subject includes occupational safety, rescue and fire safety, safety culture and safety management. This development study used a constructive research approach, and its final product was the guide for introducing safety made for the managers to use.

Information for the thesis was searched through legislations, texts and literature related to the subject. 14 employees and two security managers of the hardware store chain were interviewed to investigate experiences, thoughts and current state of safety in the stores. Observation was also used as a method to investigate chain. This thesis was made in co-operation with 3 stores of the chain and safety managers.

As an end product, the guide to introduce safety, is made to be user friendly but also designed for people who have only little knowledge about safety. The objective of the chain is to have this guide used regularly.

Interesting information was found, through the methods, how things are in practice in hardware stores. The information might be interesting for people who work in hardware stores or are interested in that field of business, since research, development studies or guides about safety in hardware stores are hard to find.

Keywords: Occupational safety, rescue safety, hardware store, introduction

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Taustaa opinnäytetyölle.....	8
2.1	Tietoperusta	9
2.2	Käsitteet.....	9
3	Työturvallisuudesta	10
3.1	Työnantajan velvollisuudet	11
3.2	Työntekijän velvollisuudet ja oikeus työstä pidättäytymiseen	13
3.3	Työturvallisuuden liitântäpinta pelastusturvallisuuteen	14
3.4	Rautakaupan erityispiirteet työturvallisuusnäkökulmasta.....	15
4	Perehdyttämisestä ja opastamisesta	18
4.1	Työsuojelusta tiedottaminen	18
4.2	Turvallisuuskävely perehdyttämisen keinona	19
5	Kehittämistyön vaikuttavuus turvallisuuskulttuuriin	22
6	Konstrukttiivisen tutkimuksen menetelmät	22
6.1	Haastattelut	23
6.2	Havainnointi	25
7	Pohdinta	26
8	Haastatteluiden tulokset	26
9	Havainnoinnin tulokset	31
10	SWOT- analyysi turvallisuuden tilasta	33
11	Perehdyttämisopas	34
12	Yhteenveto	36
	Lähteet.....	39
	Kuvat	42
	Liitteet	43

1 Johdanto

Rautakauppa työpaikkana eroaa esimerkiksi päivittäistavarakaupasta työturvallisuuskannasta katsottuna. Rautakaupoissa usein yhdistyy toiminta myymälässä, jonka seassa on varastotyöhön ominaisia piirteitä, kuten se, että työntekijöiden ja asiakkaiden seassa on myös trukkeja. Myös myytävät tuotteet ovat usein kookkaita ja painavia. Alan omalaatuisuutensa vuoksi tämä opinnäytetyö soveltuu juuri kohdeorganisaation rautakaupoille jalkautettavaksi ja muillekin rautakaupoille.

Jotta yritys toimisi vaatimusten mukaisesti, on sen panostettava työntekijöiden turvallisuuteen, ja sen kehittämisen tulee olla prosessi, jonka kehittäminen on jatkuvaa. Opinnäytetyö pureutuu kohdeorganisaation työturvallisuuteen rajaten aiheen englannin kielen termiin ”safety”, jolla tarkoitetaan turvallisuusasioita, jotka liittyvät onnettomuuksiin ja sellaisiin asioihin, joihin voidaan itse vaikuttaa merkittävästi. Safety -termin suomenkielisenä käännöksenä voidaan pitää sanoja ”pehmeä turvallisuus”. Termin sisälle eivät siis kuulu esimerkiksi erilaiset väkivaltatilanteet, ilkivalta ja rikollinen toiminta. (Sanastokeskus TSK, 2017) Opinnäytetyö on kehittämistyö, tarkemmin konstrukttiivinen tutkimus, jonka tuotoksena on perehdyttämispöytäkirjojen esimiehille, joiden kautta tietoisuus työpaikan työturvallisuudesta siirtyisi työntekijöille.

Opinnäytetyön aiheeksi valikoitui tämä aihe monien syiden vuoksi. Tämän tyylistä opinnäytetyötä työturvallisuuteen liittyen ei löydy, missä kohdeorganisaationa on rautakauppa. Havaintojen perusteella kohdeorganisaatiolla on parannettavaa työturvallisuudessa ja sen ohjeistamisessa. Näiden osa-alueiden parannus on täysin mahdollinen pienilläkin muutoksilla, sekä turvallisuustiedon paremmalla jalkauttamisella ja kouluttamisella.

Tämän opinnäytetyön avulla on mahdollisuus tuottaa kohdeorganisaatiolle hyötyä yksittäisen myymälän ja ketjun tasolla. Oma kokemus myymälässä työskentelystä neljän vuoden ajalta yhdistettynä turvallisuusalan tradenomiopintoihin antavat tähän tarvittavat valmiudet. Lisäksi kontaktit ketjun myymälään sekä ketjun johdon turvallisuusyksikköön auttoivat projektin tekemisessä ja sen loppuun saattamisessa.

Turvallisuusala on kiinnostava sen monipuolisuuden vuoksi, mutta työturvallisuus ja ”safety” eli pehmeä turvallisuus ovat asioita, jotka ovat erityisen kiinnostavia kohdeorganisaatioon peilaten. Näissä asioissa kohdeorganisaation on mahdollista kehittyä ilman valtavia muutoksia.

Opinnäytetyön aihe rajataan termiin pehmeä turvallisuus, jolloin esimerkiksi väkivaltatilanteet ja varkaudet rajataan pois aihealueesta. Tämän vuoksi suomen kielen termi pehmeä turvallisuus vastaa parhaiten opinnäytetyön aihealuetta. Työturvallisuuteen vahvasti liitoksissa olevat turvallisuuden osa-alueet otetaan huomioon opinnäytetyössä myös pehmeän turvallisuuden näkökannasta katsottuna. Näitä turvallisuuden osa-alueita ovat turvallisuuskulttuuri ja pelastusturvallisuus tässä opinnäytetyössä. Työssä myös painotetaan niitä asioita, joihin on mahdollista vaikuttaa tehostamalla perehdyttämistä ja tiedon jalkauttamista.

Organisaatio, johon opinnäytetyö kohdistuu, on rautakauppa-yritys, jolla on myymälöitä kymmenittäin ympäri Suomen. Yrityksen asiakkaita ovat kuluttaja-asiakkaat ja ammattiasiakkaat. Jotta organisaation toive nimettömänä pysymisestä toteutuu, kuvaus organisaatiosta täytyy jättää niukaksi. Organisaatiolla liikkeitä ovat sekä pienempiä, muutaman sadan neliön ja muutaman työntekijän työpaikkoja, sekä suuria kymmeniä työntekijöitä työllistäviä liikkeitä.

Myymälöissä aihe rajataan fyysisesti myymälään (sisä- ja ulkomyymälä) ja tavarantoimitukseen. Tällöin mukaan tulevat myymälöiden eri osastot, kassat ja tavarantoimitus. Aiheesta rajataan pois toimistotilat, talomyynti ja yritysmyynti, sillä ne vaatisivat omanlaisensa aiheen käsittelyn työn erilaisuuden vuoksi. Opinnäytetyö keskittyy myymälätyöskentelyn turvallisuuden parantamiseen.

Lopullinen kehittämistavoite on saada kohdeorganisaation esimiehille ketjutasolla toimiva ja käytännöllinen perehdytystyökalu, jolla vaikutetaan työpaikan turvallisuuteen ja turvallisuuskulttuuriin turvallisuusjohtamisen esille tuomisen avulla. Tarkoituksena on myös parantaa hyvinvointia työpaikalla ja ehkäistä mahdollisia tapaturmia. Työkalun, joka tässä tapauksessa on työturvallisuuden perehdyttämisopas, tulisi olla sellainen, jota voisi todellisuudessa hyödyntää ja sen avustuksella olisi helppo perehdyttää uusia ja vanhoja työntekijöitä turvalliseen työskentelyyn. Kohdeorganisaation tavoitteena on saada perehdyttämisohjeistukset käyttöön ja mahdollisesti nähdä ohjeistuksissa jotain uutta.

2 Taustaa opinnäytetyölle

Aihevalinta perustui omiin havaintoihin ja kysymykseen ”minkälaisesta opinnäytetyöstä kohdeorganisaatio voisi hyötyä”. Opinnäytetyön aiheen tarkentaminen oli aikaa vievää ajatustyötä, johon sain tukea opiskelu kollegoilta. Myös keskustelu ohjaajan kanssa tarkensi ajatuksia opinnäytetyön aiheesta ja luonteesta.

2.1 Tietoperusta

Koska opinnäytetyön aiheena on työturvallisuus, perustuu moni havainto ja tieto lainsäädäntöön, sillä lainsäädäntö määrittelee raamit sille, miten työnantajan ja työntekijän tulee toimia turvallisuuden hyväksi. Työturvallisuuslaki (23.8.2002/738) ja pelastuslaki (29.4.2011/379) ovat tärkeimpiä lakeja, joita hyödynnettiin opinnäytetyötä tehdessä.

Kyseessä oleva opinnäytetyö on kehittämistyö, tarkemmin sanottuna konstrukttiivinen tutkimus. Tietoperusta tämänlaisen opinnäytetyön suorittamiseen löytyi pitkälti kirjasta Kehittämistyön menetelmät - Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014)

Tietoperustaa työturvallisuudesta ja sen johtamisesta kertyi kirjasta Työturvallisuuden ja -terveyden johtaminen. (Laitinen, Vuorinen & Simola 2013)

Myös työturvallisuuskeskuksen eri julkaisut ja tekstit ovat tärkeässä roolissa tietoperustan rakentamisessa. Näitä ovat erilaiset koulutusmateriaalit ja artikkelit, jotka löytyvät työturvallisuuskeskuksen verkkosivuilta. (Työturvallisuuskeskus)

Viimeisenä osana tietoperustaa on oma havainnointi, joka tapahtuu myymälöissä kiertelemällä tiloja ja haastatteleamalla työntekijöitä heidän kokemuksistaan. Tärkeäksi sen tekee se, että teoria ei aina kohtaa käytännön kanssa.

2.2 Käsitteet

Työturvallisuus

Käsitteeseen työturvallisuus kuuluu asiat, jotka vaikuttavat työntekijöiden turvallisuuteen ja terveyteen. Näitä voivat olla fyysiset, mekaaniset, kemialliset, biologiset, terveydelliset ja organisaatiolliset tekijät. (Työturvallisuuskortti 2018) Jotta työpaikalla voidaan todeta, että työturvallisuus asiat ovat kunnossa, täytyy työpaikalla tuntea sille ominaiset vaaratekijät ja haittatekijät. Myös työpaikan toimintatavat, työolosuhteet ja työprosessit on tunnettava. (Työturvallisuuskeskus)

Safety eli pehmeä turvallisuus

Englannin kielen sanat "safety" ja "security" suomennetaan molemmat sanaan turvallisuus. Safety ja security tarkoittavat kuitenkin eri asioita. Safety -sanalla tarkoitetaan hieman eri turvallisuuden osa-alueita. Tähän termiin liittyvät erilaiset vammat, tapaturmat ja vahingot sekä niiden välttäminen. Rikollisuuden torjunta ja väkivallan torjunta liittyvät termiin security. (Sanastokeskus TSK 2017) Tässä opinnäytetyössä pehmeään turvallisuuteen kuuluu työturvallisuus ja pelastusturvallisuus.

Pelastusturvallisuus

Tällä termillä tarkoitetaan tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ennaltaehkäisyä sekä onnettomuuden sattuessa oikeanlaista toimintaa (Elinkeinoelämän keskusliitto).

Pelastusturvallisuuteen kuuluu esimerkiksi alkusammutus, ensiapu ja palo-osastointi. Koulutus ja turvallisuusohjeistukset ovat kriittisessä roolissa paloturvallisuudessa (Thusberg 2019).

Pelastusturvallisuudessa ja työturvallisuudessa on päällekkäisyyksiä, joten työturvallisuusasioissa tulee myös huomioida pelastusturvallisuuteen liittyviä asioita, jotta voidaan todeta, että työturvallisuutta on tarkasteltu laajasti.

Turvallisuusjohtaminen

Turvallisuusjohtaminen kuuluu osana normaalia yrityksen johtamista, jotta yrityksen jatkuvuus voidaan turvata. Turvallisuusjohtamisen tulisi ulottua kaikkiin turvallisuusalueisiin tietoturvallisuudesta työturvallisuuteen. Turvallisuusjohtamista tarvitaan yrityksen jatkuvuuden turvaamiseen, sekä vaatimustenmukaisuuden täyttämiseen, mitkä ovat osa vastuullista liiketoimintaa (Elinkeinoelämän keskusliitto).

Turvallisuuskulttuuri

Turvallisuuskulttuuri koostuu useammasta organisaation turvallisuuteen vaikuttavista asioista. Kuten muutenkin kulttuurista puhuttaessa, puhutaan tavasta toimia. Näin on myös turvallisuuskulttuurin osalta, joka voidaankin pitää organisaatiokulttuurin alakulttuurina. Tähän liittyvät asiat, jotka vaikuttavat työn turvallisuuteen ja terveellisyteen. (Waitinen) Organisaatiossa, jossa on kehittynyt turvallisuuskulttuuri, saattaa olla paljon turvallisuusohjeita, jotta tapaturmilta vältyttäisiin. Turvallisuusnäkökanta saatetaan ottaa myös huomioon tavallisissa kokouksissa, joissa käsitellään lähtökohtaisesti asioita mitkä liittyvät epäsuorasti turvallisuuteen. Kehittyneen turvallisuuskulttuurin organisaatiossa myös työntekijät yksilöinä välittävät turvallisuudesta. Esimerkiksi nämä kaikki edellä mainitut asiat vaikuttavat organisaation turvallisuuskulttuuriin. Jokaisella organisaatiolla on omanlaisensa turvallisuuskulttuuri, oli siinä parannettavaa tai ei.

3 Työturvallisuudesta

Opinnäytetyön aihe on rajattu pehmeään turvallisuuteen, johon kuuluvat työturvallisuus (kova turvallisuus pois rajattuna) ja pelastusturvallisuus tässä asiayhteydessä. Työturvallisuus rautakaupassa on hyvin tärkeä osa turvallisen työskentelyn mahdollistamisessa.

Työturvallisuuslain tavoitteena on parantaa työolosuhteita ja työympäristöä. Sen tavoitteena on myös ylläpitää ja turvata ihmisten työkykyä ja ehkäistä erilaisia tapaturmia ja muitakin

terveyshaittoja (Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738, 1§). Tätä lakia sovelletaan lähes kaikessa työelämässä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta.

Työturvallisuuden tehtävänä on suojella organisaation tärkeintä tuotannontekijää eli työntekijöitä. Pitämällä työturvallisuutta yllä hyvällä tasolla työpaikalla, mahdollistetaan työntekijän täysimääräinen työpanos lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Työssä viihtymisestä ja työoloista on tullut ja tulossa edelleen tärkeämpi asia, kilpailtaessa osaavasta työvoimasta. Ihmiset kokevat, että heidän työpaikkansa viihtyvyydellä ja turvallisuudella on merkitystä. Työturvallisuuteen panostaminen maksaa itsensä takaisin, sillä siihen panostamalla voidaan välttää onnettomuuksia, joissa inhimillisen kärsimyksen lisäksi on taloudellista ja mahdollisesti maineeseen liittyvää haittaa yritykselle. Työturvallisuuteen panostaminen vähentää henkilöstökustannuksia ja tehostaa prosesseja. (Leppänen 2006, 218)

Rautakauppaympäristössä tämä voi tarkoittaa esimerkiksi vuosittaisten sairaspöissaoljen määrän laskua ja työssä viihtymisen paranemista, mikä vaikuttaa myös työn laatuun.

Suomessa työssä tapahtuneet kuolemaan johtaneet tapaturmat vähenivät 1960-luvulta 1980-luvun puoliväliin asti hyvin nopeasti. Lähes 300 kuolemaa vuodessa 60-luvulla vaihtui 80-luvulla alle 100 kuolleeseen. Tämän jälkeen kehitys on mennyt edelleen parempaan suuntaan, joskin kehitys on hidastunut. 2005-2011 vuosittaiset kuolemat ovat olleet alle 55. (Laitinen ym. 2013, 21) Vuonna 2017 30 suomalaista kuoli työtaturmassa (Tilastokeskus 2019).

1970-luku Suomessa oli merkittävää aikaa työsuojelun ja työturvallisuuden kannalta. Tällöin esimerkiksi luotiin työsuojelun yhteistoimintaorganisaatiot, viranomaistoimintaa vahvistettiin perustamalla uusi keskusvirasto ja luotiin työsuojelupiiriorganisaatio valvontaa varten. Myös VTT:lle perustettiin turvallisuustekniikan laboratorio. 70-luvulla siirryttiin 40-tuntiseen työviikkoon. 1995 Suomen liittyttyä Euroopan unioniin EU:n tuoteturvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvä lainsäädäntö alkoi koskea myös Suomea. 2010-luvulla työurien pidentäminen on ollut painopisteenä työsuojelussa, sillä Suomen ikärakenne on muuttumassa kansantalouden kannalta katsottuna huonommaksi, eli huoltosuhde on heikentymässä. (Laitinen ym. 2013, 17-20)

Vaikkakin yrityksen pääasiallinen tehtävä on tuottaa voittoa omistajalle tai omistajillensa, on nykypäivänä myös kiinnitetty huomioita vastuullisuuteen liiketoiminnassa. Työturvallisuuden kehittäminen ja ylläpitäminen ovatkin osa sosiaalista vastuun kantoa. Myös kuluttajat ovat tietoisia tästä ja heidän ostopäätöksiinsä voivat tämänlaiset asiat vaikuttaa.

3.1 Työnantajan velvollisuudet

Työturvallisuuslaki vaatii työnantajaa huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä. Tästä puhutaan työnantajan yleisenä huolehtimisvelvoitteena. Tämä velvoite täytetään siten, että työnantaja ottaa huomioon työolosuhteet, työympäristön, työn

erityispiirteet ja työntekijöiden henkilökohtaiset ominaisuudet. Tämän velvollisuuden laajuus rajataan kuitenkin epätavallisiin ja ennalta vaikeasti arvattaviin tilanteisiin, sillä hyvälläkään varautumisella ei voida ehkäistä kaikkia tapahtumia. Kuten riskienhallinnassa yleensäkin, myös työturvallisuudessa sen kehittämisen tulee olla jatkuvaa. Myös tämä kuuluu työnantajan velvollisuuksiin, sillä ajan myötä esimerkiksi työtavat ja työympäristö saattavat muuttua, mikä osaltansa voi vaikuttaa turvallisuustilanteeseen. (Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738, 8§)

Työnantajan on pystyttävä todentamaan vaarojen arviointi tarvittaessa. Itse arviointi ei ole päätarkoitus, vaan se, että arvioinnin avulla voidaan huomata, mitä toimenpiteitä sen perusteella tulee tehdä. Vaarojen arvioinnissa työnantajan on oltava vakuuttunut siitä, että käytössä on riittävää asiantuntemusta. Mikäli oman henkilöstön ammattitaito ei riitä vaarojen arviointiin, on käytettävä ulkopuolista apua esimerkiksi työterveyshuollon tai työturvallisuuteen perehtyneiden konsulttien kautta. (Leppänen 2006, 222)

Työturvallisuuslain (23.8.2002/738) 2. luvun 14§:ssa säädetään seuraavasti: Työntekijä perehdytetään työhön riittävällä tasolla, jotta työntekijä pystyy suorittamaan työtehtävänsä siten, että siitä ei aiheudu vaaraa hänelle itselleen tai muille ympärillä oleville erityisesti ennen uuden työtehtävän aloittamista tai työtehtävien muuttuessa. Tähän kuuluvat esimerkiksi työkalujen turvallisen käytön perehdyttäminen ja turvallisten työtapojen perehdyttäminen. Työntekijälle annetaan sellaista ohjausta ja opetusta, että hän pystyy välttämään työstä aiheutuvan vaaran. Työntekijälle annetaan ohjausta ja opetusta esimerkiksi erilaisten häiriötilanteiden ja poikkeustilanteiden varalle. Ohjausta ja opetusta täydennetään, mikäli tilanne tätä edellyttää.

Tarvittavien suojavälineiden, apuvälineiden tai laitteen hankinta on työnantajan vastuulla silloin kun työn luonne, työolosuhteet ja työn tarkoituksen mukainen suorittaminen tätä vaatii, ja näillä toimenpiteillä voidaan estää tapaturma tai sairastuminen (Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738, 15§).

Työnantajan on suunniteltava työympäristö siten, että esimerkiksi työvälineet, työtilat ja koneet ovat tarkoitukseen soveltuvia ja niiden vaikutukset työntekijöiden turvallisuuteen ja terveyteen on otettu huomioon. Myös itse työ täytyy suunnitella, eli työntekijöiden henkilökohtaiset ominaisuudet (fyysiset ja henkiset) on otettava huomioon, jotta työn kuormittavuutta turvallisuudelle ja terveydelle voidaan vähintäänkin laskea ja parhaimmillaan poistaa. (Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738, 12-13§)

Jotta työnantaja täyttäisi velvoitteensa huolehtimisesta, on hänen tarkkailtava toteutettujen toimenpiteiden toimivuutta käytännössä, työtapojen turvallisuutta, työyhteisön tilaa ja työympäristöä. Työturvallisuusasioissa erityinen vastuu on johdolla ja esimiehillä. Työnantajan on määriteltävä esimiehille turvallisuustehtäviä riittävän tarkasti, jotta he voivat suorittaa työnantajan velvollisuudeksi säädettyjä turvallisuusasioita. Näitä voi olla mm.

vastuu perehdyttämisestä ja työtapojen turvallisuuden valvomisesta. Työnantajan on myös varmistettava, että kyseiset esimiehet ovat päteviä suoriutumaan turvallisuuteen liittyvistä tehtävistä. Heidät on myös perehdytettävä tehtävään. (Laitinen ym. 2013, 177-178)

3.2 Työntekijän velvollisuudet ja oikeus työstä pidättäytymiseen

Myös työntekijällä on velvollisuuksia ja oikeuksia työturvallisuuden suhteen. Lopulta tilanne on kuitenkin aina se, että vaikka ohjeistukset olisivat kuinka hyvät tahansa, mutta joku ei välitä ohjeistuksista, voi hän omalla toiminnallansa vaarantaa oman ja muiden työturvallisuuden. Yksilöllä on vastuu omista teoistaan.

Työntekijä on velvollinen noudattamaan työnantajan määrittämiä ohjeita, joita voivat olla esimerkiksi työsuhteen alussa perehdytyksessä annetut ohjeet. Tähän liittyy myös työnantajan ohjeet henkilösuojainten ja muiden varusteiden käytöstä, joita työntekijän on noudatettava huolellisesti. Myös työvälineitä ja vaarallisia aineita käsitellessä tulee toimia ammattitaitonsa mukaan ja ohjeita noudattaen. Turvalaitteita ja suojalaitteita ei saa poistaa ilman erityistä syytä. Työntekijän täytyy myös työssään noudattaa siisteyttä, huolellisuutta ja varovaisuutta, jotta työ pysyy turvallisena. Työntekijän on huolehdittava omasta turvallisuudesta unohtamatta sitä tosiasiaa, että omasta työturvallisuudesta huolehtimalla saattaa vaikuttaa muidenkin ihmisten turvallisuuteen. (Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738, 18§ & 20§-22§)

Mikäli työntekijä havaitsee vian tai jonkin puutteen esimerkiksi työkoneessa, työmenetelmässä tai työolosuhteissa, on hänen viipymättä ilmoitettava asiasta työsuojeluvaltuutetulle sekä työnantajalle. Jos työntekijän osaaminen ja ammattitaito riittävät korjaamaan kyseessä olevan vian tai puutteen, täytyy hänen korjata tilanne, mutta vain, jos hänen taitonsa todellisuudessa riittävät siihen. Jos vika tai puute onnistutaan korjaamaan, työntekijän tulee ilmoittaa myös tästä. (Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738, 19§)

Vaikka työntekijällä on paljon velvollisuuksia työturvallisuuden suhteen, on hänellä myös oikeus kieltäytyä työtehtävästä, mikäli seuraavat työturvallisuuslaissa (23.8.2002/738, 23§) määritetyt kriteerit täyttyvät: Työstä aiheutuu vaaraa työntekijälle tai muiden työntekijöiden terveydelle tai hengelle. Toisin sanoen työntekijän ei tule suorittaa työtehtävää, mikäli hän ei tiedä, miten se suoritetaan turvallisesti. Tämän kaltaisessa tilanteessa työnantajalle tulee ilmoittaa asiasta mahdollisimman pian. Työtehtävän suorittamista voidaan jatkaa, kun vaaratekijät on poistettu.

Kaiken kaikkiaan työntekijän vastuulle työturvallisuudesta jää määräysten ja ohjeiden noudattaminen sekä omasta ja muiden ihmisten työturvallisuudesta huolehtiminen. Tämän lisäksi työntekijän vastuulla on vaaroista ilmoittaminen ja vaarojen poistaminen, mikäli mahdollista, sekä turvalaitteiden ja suojalaitteiden asianmukainen käyttö ja hoito. (Työturvallisuuskeskus 2018)

3.3 Työturvallisuuden liitântäpinta pelastusturvallisuuteen

Opinnäytetyön aiheen rajauksen sisälle kuuluu myös pelastusturvallisuus. Tämä siksi, koska turvalliseen työskentelyyn kuuluu myös pelastusturvallisuudesta huolehtiminen.

Työturvallisuudella ja pelastusturvallisuudella on yhteistä liitântäpintaa, joten monipuolisesti pehmeää turvallisuutta rautakauppaympäristössä käsiteltäessä tulee ottaa huomioon molemmat.

Kuva 1: Elinkeinoelämän keskusliiton yritysturvallisuusympyrä

Elinkeinoelämän keskusliiton yritysturvallisuusympyrässä turvallisuus on jaettu yhdeksään eri osa-alueeseen. Näistä kaksi ovat juuri työturvallisuus ja pelastusturvallisuus. Liitântäpinta näillä kahdella turvallisuuden osa-alueella voidaan helpoiten kuvata esimerkkitilanteella: Jos työntekijä suorittaa trukkihyllyn täyttööä trukilla myymälässä muuten turvallisesti, mutta lavalla on bensiiniä, jonka kuuluisi olla palavien nesteiden säilytykseen tarkoitettussa paikassa, voidaan todeta, että tässä työtehtävässä työntekijä on muuten onnistunut suoriutumaan turvallisesti muuten paitsi pelastusturvallisuuden osalta. Samalla muidenkin ihmisten

työturvallisuutta on heikennetty. Rautakaupassa on työtehtäviä, joiden turvallinen suorittaminen vaatii ymmärrystä molemmilta turvallisuuden osa-alueilta. Tämän vuoksi opinnäytetyössä käsitellään asioita molemmilta turvallisuuden osa-alueilta tarkasteltuna. Muillakin yritysturvallisuuden osa-alueilla on liitännäistä keskenään.

Pelastusturvallisuudella tarkoitetaan tulipalojen, mutta myös muiden onnettomuustilanteiden estämistä. Sekä pelastusturvallisuudesta että työturvallisuudesta puhuttaessa tärkeässä roolissa on henkilökunnan kouluttaminen ja ohjeiden laadinta. Tämän vuoksi opinnäytetyön suunnittelun aikana tuli selkeäksi, että perehdyttämisooppaassa tulisi käsitellä näitä molempia asioita niiltä osin, kun ne liittyvät vahvasti toisiinsa rautakauppaympäristössä.

(Elinkeinoelämän keskusliitto)

Pelastusturvallisuuden lainsäädäntö on pelastusturvallisuuslaissa. Lain tavoitteena on vähentää onnettomuuksia ja parantaa ihmisten turvallisuutta. Toisena tavoitteena on onnettomuuden sattuessa rajoittaa vahingot mahdollisimman pieniksi niin ihmisten, ympäristön ja omaisuuden kannalta. (Pelastuslaki 29.4.2011/379, 1§)

Toiminnanharjoittajalla on vastuita poistumisturvallisuuden osalta, mikä liittyy turvalliseen työskentelyyn. Hänen vastuullansa on rakennuksen ja sen ympäristössä tulipalon syttymisen ja leviämisen vaaran vähäisenä ylläpitäminen. Rakennuksessa tulipalon syttyessä tai muussa vaaratilanteessa sisällä olevat ihmiset pystyvät poistumaan rakennuksesta tai heidät voidaan pelastaa sieltä muulla tavalla. Toiminnan harjoittajan täytyy myös varmistaa, että pelastustoiminta on tulipalon tai muun onnettomuuden sattuessa mahdollista, ja pelastushenkilöstön turvallisuus on otettu huomioon. Helposti syttyvää materiaalia tulee säilyttää niille asiaankuuluvalla tavalla, jotteivat ne aiheuta palon syttymisen, leviämisen vaaraa tai vaikeutta tulipalon sammutustöitä. (Pelastuslaki 29.4.2011/379, 11§)

Tarkastelun tuloksena päädyttiin tulokseen, jossa seuraavat asiat liittyvät melko suoraan työtehtävien turvalliseen suorittamiseen rautakaupassa ja niihin voidaan vaikuttaa perehdyttämällä henkilökuntaa: Palo-osastoinnin toimivuus, pelastus- ja alkusammutusjärjestelyt, alkusammutuskalusto sekä turva- ja merkkivalaistus ja tietoisuus näistä. Nämä luetellut asiat ovat sellaisia asioita, jotka tiedostamalla ja osaamalla yksittäinen työntekijä voi vaikuttaa työpaikan turvallisuuteen. Näistä tiedottaminen kuuluu työnantajan tehtäviin.

3.4 Rautakaupan erityispiirteet työturvallisuusnäkökulmasta

Varsinaista rautakaupan työturvallisuusopasta ei ole tehty ainakaan julkiseen käyttöön, joten työturvallisuuden erityispiirteitä rautakaupassa käsitellessä täytyy yhdistää erilaisia työympäristöjä, esimerkiksi varastotyö ja myymälässä työskentely. Pitkälti voikin ajatella, että rautakauppa on näiden kahden työympäristön risteytys.

Varastotyö on riskialtista. Kohdeorganisaation myymälöissä on trukkihyllyjä sekä sisällä että ulkona, mikä tarkoittaa sitä, että trukkiyöskentelyä ja tavaroiden siirtelyä tapahtuu käytännössä myymälän jokaisessa nurkassa, mikä taas eroaa hyvin paljon esimerkiksi ruokakaupasta. Myös myytävä tavara on kooltaan suurta ja painavaa, mikä lisää huolellisen työskentelyn merkitystä. Tämän vuoksi myymälän yleiseen siisteyteen tulee kiinnittää huomiota. Työntekijöiden tulee myös osata trukin turvallinen käyttö, joka vaatii erillisen koulutuksen. Käytävien siisteys ja järjestys vaikuttaa trukilla ajamiseen siten, että tyhjällä ja siistillä käytävällä on huomattavasti helpompi ajaa trukkia ja nostaa tai laskea lavoja verrattuna sellaiseen käytävään, jossa on ahdasta ja joutuu jatkuvasti varomaan tiellä olevia esteitä. Käsinnostamisen turvallisuuteen tulee kiinnittää huomiota varsinkin, kun nostellaan painavia asioita, jolloin voidaan välttää esimerkiksi selkävammoja. (Vuorinen ym. 2015)

Myymälöissä myydään helposti syttyviä aineita, minkä takia niitä tulisi säilyttää turvallisesti. Näiden oikeaoppinen säilytys riippuu aineesta ja sen määrästä sekä siitä, säilytetäänkö ainetta sisätiloissa vai ulkona. Tämänlaisia aineita ovat esimerkiksi nestekaasut, liuottimet ja maalit.

Myymälöiden sisätiloissa on korkeita hyllyjä, joita käytetään myytävien tavaroiden säilytykseen silloin, kun tavarat eivät mahdu esillepanoihin myytäväksi. Tällaisen säilytyksen järjestämisessä tarvitaan apuvälineeksi tikkaat. Tikkailla työskennellessä työturvallisuuteen vaikuttaa erityisesti se, minkä tyyppisiä tikkaita käytetään. Kun on kyse kevyestä työtehtävästä, jossa esimerkiksi työntekijä ottaa hyllyltä alas kevyitä tuotteita, soveltuvat A-tikkaat tällöin työtehtävään hyvin (Turvallisesti tikkailla 2012). Rautakaupassa ei tulisi nostaa painavia asioita tikkaita hyödyntäen alas, vaan tällöin tulisi hyödyntää trukkia tai muuta nostolaitetta, jotta tapaturman riski saadaan minimoitua. A-tikkaidenkin turvallisuutta on mahdollista parantaa esimerkiksi käsijohteilla, jotka ovat tikkaiden sivussa kiinni.

Kuva 2: Esimerkki A-tikkaista (Tikli)

Edeltävässä kuvassa näkyy ammattikäyttöön tarkoitetut tikkaat, joissa sivuilla on käsijohteet ja jaloissa kiinni vaakatuett, jotka tekevät tikkaista tukevammat. (Tikli) Tämän tyylisillä pienillä turvallisuuden lisäyksillä voidaan vaikuttaa merkittävästi tässä tapauksessa hyllyltä alas tapahtuvan nostamisen turvallisuuteen.

Varsinaisia ohjeita trukin turvalliseen käyttöön ulkona ei löydy esimerkiksi työturvallisuuskeskukselta, mutta sen sijaan trukin käyttöön sisätiloissa on ohjeet. Ulkona trukkia käytettäessä on kuitenkin muutamia asioita, jotka tulee huomioida verrattuna sisätiloissa tapahtuvaan trukin käyttöön. Sää ja vuodenaika vaikuttavat työolosuhteisiin ulkomuymälöiden puolella, ja nämä asiat tulee huomioida. Pimeys vaikuttaa trukkia ajettaessa kuskin kykyyn havainnoida ympäristöä siten, että ympäristön tarkkailuun tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tämän vuoksi hyvä valaistus on pakollinen (Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738, 34§). Työntekijän kävellessä ulkomuymälässä tulee myös huomioida se, että autoa ajavat asiakkaat eivät välttämättä näe kaikkea. Lämpötila vaikuttaa työntekijöiden pukeutumiseen, jonka oikeanlaisella toteutuksella vaikutetaan turvallisuuden lisäksi myös työn mielekkyyteen. Talviaikoina ulkomuymälän asfaltti saattaa olla jäinen, mikä tulee huomioida ajotyylissä. Kulkuteiden, niin sisällä kuin ulkomuymälässäkin, tulee olla turvallisessa kunnossa, mihin voidaan vaikuttaa järjestyksellä ja siisteydellä (Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738, 32§ & 36§).

Kaupan alalla työntekijöiden vaihtuvuus on verrattain suurta vuositasolla. Elinkeinoelämän keskusliiton julkaisun mukaan (Mankki 2018) palvelualoilla työvoiman vaihtuvuus vuosina 2016-2017 oli keskimäärin noin 20 %, kun taas teollisuusaloilla työntekijöiden vaihtuvuus oli noin 15 %. Tämä tulee työturvallisuuskulmasta huomioida tiedostamalla se, että työpaikalle tulee suhteellisen paljon uusia työntekijöitä, mikä tarkoittaa sitä, että työympäristö tai rautakauppa työympäristönä ei ole heille automaattisesti tuttu. Tätä haastetta tulisi lähestyä perehdyttämällä työntekijöitä huolellisesti.

Vaikkakin kiire ei varsinaisesti ole erityispiirre vain rautakaupoissa, on se asia, joka tulee huomioida työturvallisuuskannastakin. Kiire, erityisesti sesonkiaikana, voi kuormittaa työntekijöitä, mikä voi vaikuttaa työsuorituksiin ja siten vaikuttaa turvalliseen työskentelyyn. Kiire voi johtaa työuupumukseen, joka taas voi aiheuttaa väsymystä, kynnisyttä työtä kohtaan ja alentunutta aikaansaamisen tunnetta (Työterveyslaitos).

4 Perehdyttämisestä ja opastamisesta

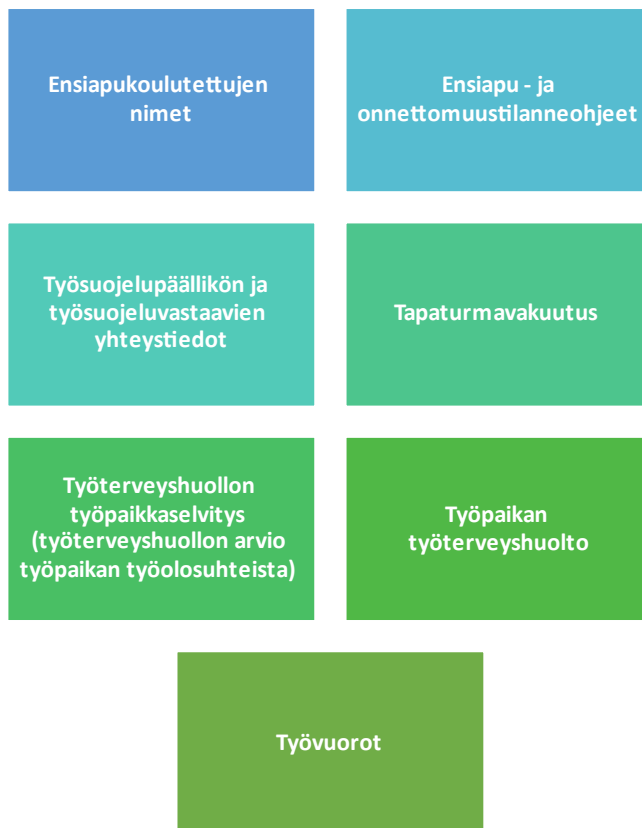
Perehdyttämisellä tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden avulla uusi työntekijä pyritään tutustuttamaan työpaikkaan, sen tapoihin ja ihmisiin. Myös odotukset työntekijästä tulisi kertoa. Työhön opastus -termin alle kuuluu puolestaan asiat, jotka liittyvät töiden tekemiseen. Tämänlaisia asioita ovat esimerkiksi työvaiheet ja mitä tietoja työn suorittaminen edellyttää. Myös vanhoja työntekijöitä tulee perehdyttää, mikäli esimerkiksi muutoksia, tapaturmia tai työturvallisuusohjeiden laiminlyöntiä työpaikalla tapahtuu. Perehdyttämisen ja opastamisen tulisi olla jatkuvia prosesseja, joita kehitetään tarpeiden mukaan ja muutoksien tullessa (Ahokas & Mäkeläinen 2013).

Perehdyttäminen on välttämätön osa turvallisessa työpaikassa. Työturvallisuuslaissa (23.8.2002/738) 2:n luvun 14§ määritetään se, että työntekijän on saatava työtehtävänsä perehdytys. Perehdyttämiseen ei kuulu pelkästään työturvallisuuteen liittyvät asiat, mutta tämä opinnäytetyö keskittyy juuri työturvallisuuteen ja sen perehdyttämiseen.

Työhön perehdyttämisestä vastaa työnantaja, joka useasti tarkoittaa sitä, että uuden työntekijän lähin esimies toimii perehdyttäjänä. Esimies voi kuitenkin myös hyödyntää perehdyttämisessä muita työntekijöitä ja delegoida joitakin perehdytyksen osa-alueita esimerkiksi työntekijälle. Vastuu perehdytyksen kokonaisuudesta säilyy kuitenkin esimiehellä.

4.1 Työsuojelusta tiedottaminen

Työsuojeluasioista on tiedotettava työntekijöitä perehdyttämisen yhteydessä siten, että työntekijä tietää seuraavassa kuvassa olevat asiat työpaikkaansa liittyen vähintäänkin siten, että hän tietää, mistä löytää lisätietoja seuraaviin asioihin.

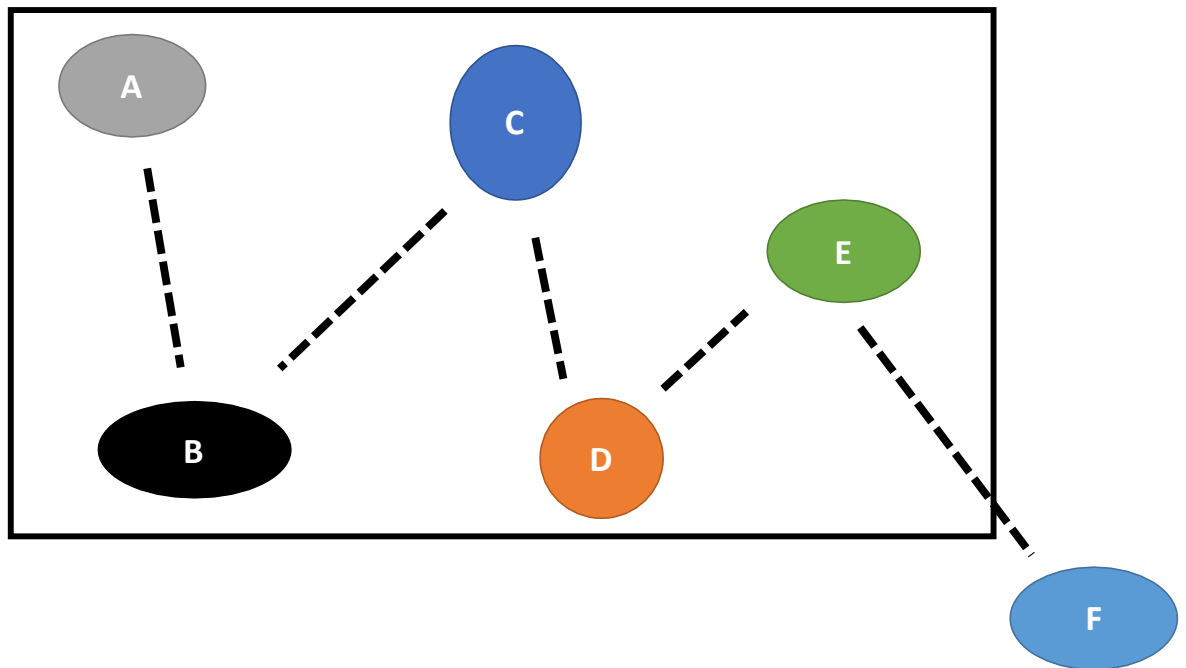
Kuva 3: Työsuojelun asiat, jotka mm. tulevat olla työntekijöiden tiedossa (Laitinen ym. 2013, 212)

Kuviossa näkyvät asiat voidaan tiedottaa eri alustoilla, kuten esimerkiksi ilmoitustaululla tai yrityksen intranetissä (Laitinen ym. 2013, 212). Tiedot tulisivat olla sellaisessa paikassa, missä työntekijät muutenkin liikkuvat, kuten esimerkiksi taukuhuoneen ilmoitustaululla, mutta ei kuitenkaan sellaisessa paikassa, jossa ne ovat asiakkaiden näkyvillä.

4.2 Turvallisuuskävely perehdyttämisen keinona

Tässä opinnäytetyössä työturvallisuuden perehdyttämisen tavaksi on päätetty turvallisuuskävely -tyyppinen tapa, jota usein käytetään esimerkiksi palo- ja pelastusturvallisuutta kouluttaessa, mikä tässäkin perehdyttämisoppaassa on osana. Myös oppilaitoksissa hyödynnetään turvallisuuskävelyä. Tähän kuitenkin yhdistetään työturvallisuuteen liittyvät asiat, jotka on käytävä työntekijän kanssa läpi. Kyseessä on siis hieman sovellettu versio, joka sopii rautakauppaan ympäristönä.

Turvallisuuskävelyn ideana on kiertää ympäristöä, tässä tapauksessa rautakauppaa, läpi ja havainnoida sekä kouluttaa työntekijöille työturvallisuuteen ja paloturvallisuuteen liittyviä asioita. Tämänlaisia asioita ovat esimerkiksi sammuttimien sijainti, hätäpoistumistiet, helposti syttyvien aineiden säilytys ja varastossa työskentelyyn liittyvät turvallisuuseikat.

Kuva 4: Esimerkkikuvaus turvallisuuskävelyn kulusta

Yllä olevalla kuvalla pyritään havainnollistamaan sitä, että koulutus tai perehdytys tapahtuu kiertämällä kohdetta ja sen ympäristöä. Esimerkiksi pisteessä A käytäisiin läpi hätäpoistumiseen liittyviä seikkoja sekä näytettäisiin, missä hätäpoistumisovi on kuten myös missä sammutin tällä alueella sijaitsee. Samat asiat voidaan käydä läpi myös pisteessä B. Näin tehdään kohde tutuksi työntekijälle. Esimerkiksi pisteessä E voisi käydä läpi työturvallisuuteen liittyviä riskejä ja pisteessä F käydä katsomassa, missä kokoontumispaikka sijaitsee. Toisin sanoen ideana on, että alue tulee tutuksi ja ihmiset tietävät miten toimia erilaisissa tilanteissa. Hädän sattuessa toiminta helpottuu, kun henkilökunta on tietoinen esimerkiksi lähimmästä hätäpoistumisovesta tai kokoontumispaikasta. Myös työn turvallisen suorittamisen opastamisella luonnollisesti vaikutetaan positiivisesti turvallisuuteen. Varsinainen opas turvallisuuskävely-tyyppiselle työturvallisuuden perehdyttämislle rautakaupoissa löytyy opinnäytetyön myöhemmästä vaiheesta.

Turvallisuuskävely on toiminnallinen tapa perehdyttää ja kouluttaa ihmisiä turvallisuuteen esimerkiksi oppilaitoksissa ja yrityksissä. Kyseessä on ennaltaehkäisevä turvallisuuden valistustyö. Turvallisuuskävelyllä pyritään esimerkiksi seuraavassa kuvassa mainittuihin asioihin.

Kuva 5: Turvallisuuskävelyllä pyritään esimerkiksi näihin tavoitteisiin (Tuisku & Arvonen 2006, 7)

Turvallisuuskävelyllä pyritään ehkäisemään onnettomuuksia lisäämällä koulutettavien turvallisuustietoa, jonka avulla voidaan välttää onnettomuuksia tai välttää vakavammat seuraukset. Turvallisuuskävelyllä pyritään myös aikaan saamaan tutustuminen juuri ympäristölle ominaisiin riskeihin, millä sidotaan turvallisuusopit perehdytettävään alueeseen, kuten esimerkiksi rautakauppaympäristöön tässä tapauksessa. Sillä pyritään myös parantamaan turvallisuuskulttuuria, siten että turvallisuus nostetaan esille. Turvallisuuden nostaminen esille muistuttaa koulutettavia turvallisuusasioiden olemassaolosta. Tähän liittyy myös henkilöstön sitouttaminen toimimaan turvallisuusohjeistusten mukaisesti. Tekninen tarkastuslaitos Kiwa lisää myös edellä mainittujen asioiden lisäksi turvallisuuskävelyiden tavoitteisiin työpaikan siisteyden ja järjestyksen ylläpitämisen ja työturvallisuuteen liittyvien ajattelu- ja toimintatapojen vahvistamisen (Kiwa).

Parhaimmillaan turvallisuuskävely on kokemus, joka jää hyvin mieleen sen toiminnallisuuden vuoksi. On myös mahdollista, että kävelyllä havaitut asiat johtavat toimenpiteisiin turvallisuuden parantamiseksi. Turvallisuuskävelyn sisältö ei tarvitse aina olla samanlainen, vaan siihen voidaan valita yrityksen ajankohtaisiksi kokemat asiat. Näitä voivat olla esimerkiksi tietoturvallisuus, toimitilaturvallisuus ja varautuminen poikkeusoloihin. (Tuisku & Arvonen 2006, 3)

5 Kehittämistyön vaikuttavuus turvallisuuskulttuuriin

Kun pyritään parantamaan yrityksessä jotain tiettyä turvallisuuden osa-aluetta, voidaan isommassa mittakaavassa puhua myös siitä, että tällä pyritään parantamaan yrityksen turvallisuuskulttuuria, sillä turvallisuuskulttuuri koostuu pienistäkin turvallisuuteen vaikuttavista asioista. Turvallisuuskulttuuri onkin lyhyesti sanottuna tapa toimia turvallisuusnäkökulmasta tarkasteltuna. Vakiintunutta selitystä termille turvallisuuskulttuuri ei ole.

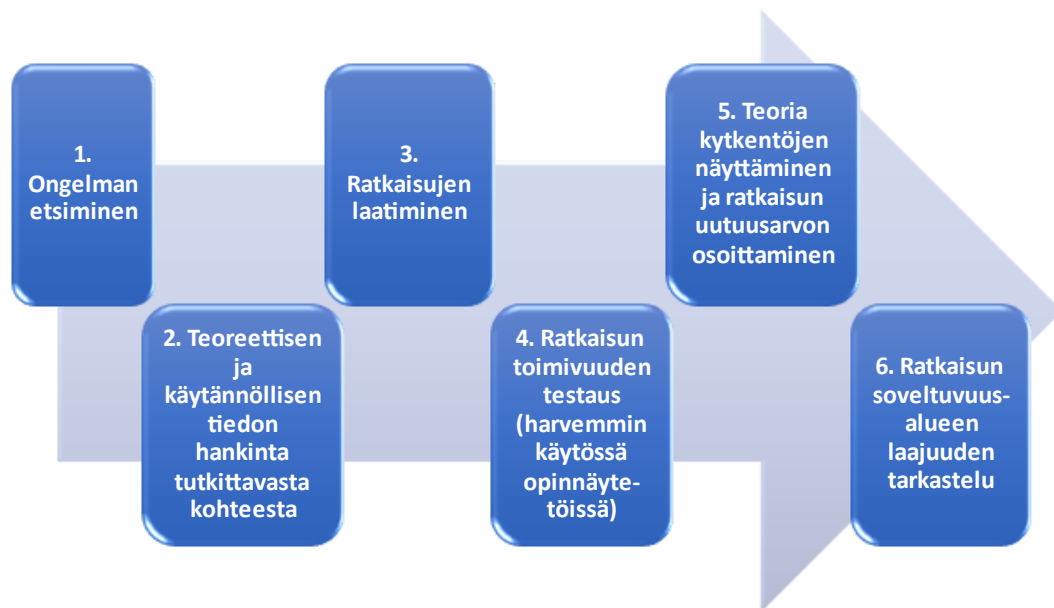
Ottamalla käyttöön opinnäytetyössä myöhemmässä vaiheessa esiteltävä turvallisen työskentelyn perehdyttämisopas voidaan parantaa kohdeorganisaation työntekijöiden tapaa toimia turvallisuusnäkökannasta katsottuna. Asenteet ovat yksilöllisiä, mikä vaikuttaa siihen, minkälaisia riskejä yksilö on valmis ottamaan. Kuitenkin ryhmään eli työyhteisöön kuuluessaan yksilö vertaa omia käsityksiään riskeistä muihin ryhmän jäseniin. Mikäli ryhmässä vallitsee samansuuntaiset käsitykset riskeistä, on yksilön helppo muokata omat käsityksensä vastaamaan oman ryhmänsä käsitystä. Toisaalta jos käsitykset ovat hyvin erilaisia, yksilö muuttaa asenteitaan tai vaihtaa ryhmää. (Leppänen 2006, 185-186)

Turvallisuuskoulutus on yksi tavoista vaikuttaa yrityksen turvallisuuskulttuuriin. Asenteisiin ja käyttäytymiseen on mahdollista vaikuttaa kouluttamalla. Tässäkin opinnäytetyössä tehdyllä perehdyttämisoppaalla pyritään vaikuttamaan perehdytettyjen työntekijöiden tietotaitoon ja parantamaan heidän mahdollisuuksiaan työskennellä turvallisesti. Yleensä tietotaidon lisääntyessä ihmisellä kasvaa myös tahto toimia turvallisesti. (Tikander 2013)

Johdon sitoutuminen on myös osa turvallisuuskulttuuria (Tikander 2013). Ottamalla kohdeorganisaatiossa käyttöön turvallisen työskentelyn perehdyttämisoppaan, voidaan parhaassa tapauksessa sitouttaa myymälän johto turvallisuusasioihin siinä mielessä, että heidän on helppo turvautua turvallisen työskentelyn perehdyttämisessä aina samaan oppaaseen. Tällöin turvallisuusasioihin sitoutuminen ei jää ainakaan ajankäytöstä kiinni, sillä pohja turvallisen työskentelyn perehdyttämiseen on jo tehty.

6 Konstruktiivisen tutkimuksen menetelmät

Opinnäytetyö tässä tapauksessa on kehittämistyö eli toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tarkemmaksi menetelmäksi valikoitui konstruktiivinen tutkimus. Konstruktiivisen tutkimuksen ominaispiirteenä on se, että kehittämistehtävän lopputuotoksena on jokin konkreettinen asia, esimerkiksi suunnitelma tai malli. Tässä tapauksessa lopputuloksena on perehdyttämisopas. Tämänlaisen kehittämistyön luomiseksi tarvitaan jo valmiiksi olevan teoreettisen tiedon hyödyntämistä, mutta myös käytännöstä kerättävää tietoa, koska tavoitteena on käytännön ongelmaan ratkaisu. (Ojasalo ym. 2014, 65-66)

Kuva 6: Konstruktiivisen tutkimuksen prosessi (Kasanen ym. 1991, 301-329)

Yllä olevasta kuvasta voi havaita sen, miten prosessi etenee siten, että vaiheissa 1-3 ollaan jo melko pitkällä ratkaisussa, sillä ratkaisu on jo laadittu teorian ja käytännön tiedon hankinnan jälkeen. Kuitenkaan tämä ei vielä riitä, sillä todellisuudessa maali on vielä melko kaukana. Tämän jälkeen siirrytään joko toimivuuden testaukseen tai teoriakytkentöjen ja ratkaisun uutuusarvon osoittamiseen. Viides vaihe opinnäytetyössä kuvaa parhaiten sitä, kun kohdeorganisaatiolle esitetään valmis tai lähes valmis työ. Viimeisessä vaiheessa tarkastellaan ratkaisun soveltuvuusalueen laajuutta, mikä tässä tapauksessa tehdään loppuvaiheessa kohdeorganisaation kanssa.

Konstruktiivisessa tutkimuksessa on tärkeää, että työn eri vaiheet on dokumentoitu. Myös perustelut käytettäville metodeille ovat tärkeä osa konstruktiivista tutkimusta. Lopputuloksena luotu ratkaisu vaihtoehto on perusteltava ymmärrettävästi. (Ojasalo ym. 2014, 67)

6.1 Haastattelut

Haastatteluilla oli suuri rooli tässä opinnäytetyössä, koska niiden avulla pyrittiin tässä tapauksessa selvittämään työntekijöiden tuntemuksia ja kokemuksia työturvallisuudesta työpaikalla ja koulutuksesta siihen. Tavoitteena oli saada käsitys siitä, mitä myymälöissä käytännön tasolla tapahtuu, koska teoria ja käytäntö eivät aina kohtaa valitettavasti.

Haastatteluita suoritettiin kolmessa eri myymälässä kaikki mukaan kuuluvat osastot huomioiden, jotta saatiin mahdollisimman monipuolinen käsitys myymälöiden turvallisuuden tilasta ja huomataan mahdolliset eroavaisuudet eri osastojen välillä vastauksissa. Haastattelut suoritettiin työntekijöiden työn lomassa, mihin talviaika soveltui hyvin, sillä rautakauppojen asiakasmäärät laskevat merkittävästi esimerkiksi kesäsesonkiin verrattaessa. Kuitenkin työn lomassa haastattelemisen tuli ottaa huomioon siten, että haastattelu ei veny liian pitkäksi ja asiakkaiden keskeytyksiin tuli valmistautua. Suunnitelmana oli viedä haastateltava hieman syrjempään esimerkiksi palvelupisteeltä, jos mahdollista, jotta haastattelut eivät keskeytyisi koko ajan. Koska haastattelut olivat melko lyhyitä, tavoitteena oli saada noin viisi haastattelua jokaisen myymälän työntekijöiltä. Yhteensä haastatteluita loppujen lopuksi kertyi 14, sillä myymälöissä kaikki eivät olleet halukkaita vastaamaan, tai eivät ehtineet vastaamaan. 14 haastattelua osoittautui maksimimääräksi tähän opinnäytetyöhön näillä aikaresursseilla. Kohdeorganisaation turvallisuusjohto oli tyytyväinen tähän määrään. Jo tällä määrällä haastatteluissa selvisi paljon erilaisia mielipiteitä ja kokemuksia, sekä erilaisuuksia myymälöiden välillä. On epätodennäköistä, että esimerkiksi tuplaamalla haastattelumäärän olisi opinnäytetyöstä saanut laadukkaamman, sillä haastateltavat jo tällä määrällä olivat nuorista lähelle eläkeikää olevia, opiskelijoista kokoaikaisiin työntekijöihin, miehistä naisiin, ja eri osastoilla työskenteleviä ja myös sellaisia, jotka ovat olleet useammalla osastolla töissä ja muissakin rautakaupoissa töissä olleita.

Toinen mahdollisuus olisi ollut suorittaa haastattelut siten, että haastateltavia olisi ollut vähemmän, mutta haastattelu olisi ollut huomattavasti pidempi ja ne olisivat pidetty esimerkiksi neuvottelutiloissa. Tällöin olisi ollut mahdollista saada syvällisempiä ja pidempään mietittyjä vastauksia. Tämän järjestäminen toisaalta olisi ollut huomattavasti hitaampaa ja sen onnistuminen tarpeeksi suurella otannalla olisi ollut epävarmaa. Myös myymälässä työskentelevien ihmisten saaminen esimerkiksi puoleksi tunniksi pois työstään olisi voinut olla suuri haaste. Kuten sanottua, tällä tavalla toteutetuissa haastatteluissa haastateltavia olisi ollut vähemmän, joten kaikkia osastoja ja erilaisia ihmisiä (esimerkiksi eri ikäiset ja eri osastoilla työskentelevät) tuskin olisi pystynyt yhtä hyvin ottamaan huomioon tällä haastattelutyylillä. Nämä ovat perusteet, miksi opinnäytetyössä päädyttiin haastatteluissa panostamaan monipuolisesti erilaisten työntekijöiden ripeämpiin haastatteluihin pitkien haastatteluiden sijasta. Saman tyylisen kehittämistyön pystyisi suorittamaan myös ilman haastatteluita, mutta se vähentäisi sen luotettavuutta merkittävästi, ja työpaikassa työskentelevien mielipiteet jäisivät kokonaan kuulematta.

Haastattelutapana on puolistrukturoitu haastattelu, joka tarkoittaa sitä, että haastatteluun on valmisteltu etukäteen kysymyksiä, joiden tarkka sanamuoto ja kysymysten järjestys voivat muuttua kesken haastattelun riippuen siitä, kuinka haastattelu etenee. (Ojasalo ym. 2014, 108)

Haastatteluissa ei kerätty haastateltujen henkilökohtaisia tietoja, eikä sitä, missä myymälässä he työskentelevät, sillä se ei ole oleellista tietoa. On myös mahdollista, että haasteltavat kertovat rehellisempiä vastauksia tällä tavalla. Haastattelut taltioitiin nauhoittamalla, mikäli haastateltavat tähän suostuivat. Vain yksi haastateltava ei tähän suostunut, joten hänen osaltaan taltiointi suoritettiin kirjaamalla vastaukset ylös paperille.

Myymälän työntekijöiden haastattelut eivät olleet ainoa haastattelutyyppi tässä kehittämistyössä, vaan asiantuntijahaastatteluja hyödynnettiin myös. Tässä haastateltavana oli kaksi turvallisuuspäällikköä kohdeyrityksestä. Haastattelussa hyödynnettiin avointa haastattelua, jossa osapuolet osallistuvat tasavertaisesti keskusteluun. (Ojasalo ym. 2014, 108-109) Asiantuntijahaastattelut suoritettiin, kun työntekijöiden haastattelut ja oma havainnointi olivat valmiit ja analysoitu.

Asiantuntijahaastattelu tapahtui kohdeyrityksen tiloissa siten, että molemmat turvallisuuspäälliköt olivat samaan aikaan paikalla. Keskustelua ohjattiin muutaman kysymyksen turvin oikeaan suuntaan.

6.2 Havainnointi

Havainnointia käytettiin haastatteluiden tukena. Tässä opinnäytetyössä havainnointi toteutui myymälöissä. Tämä toteutettiin siten, että muistilistaa käytetään tukena asioiden havaitsemiseen, mutta myös asioita listan ulkopuolelta otetaan huomioon. Käyttäytymismalleja ei pystytä havainnoida tämän tyyllisessä kehittämistyössä, sillä se vaatisi pitkäkestoisempaa ajan viettämistä myymälöissä. Erityisesti myymälän järjestykseen liittyvien asioiden havainnointi oli mahdollista. Tällaisia asioita voivat olla esimerkiksi poistumisturvallisuuteen ja vaaraa aiheuttavien aineiden käsittelyyn tai säilytykseen liittyvät asiat, jotka ovat havaittavissa parhaiten omin silmin katsomalla.

Tarkoituksena ei ollut etsiä virheitä vaan parantaa työnteon turvallisuutta riippumatta siitä, oliko asia jo hyvällä mallilla vai ei, ja mahdollistaa turvallisen työskentelyn jatkuminen tulevaisuudessakin, sillä hyvän turvallisuuskulttuurin ylläpito vaatii säännöllisiä toimia. Opinnäytetyön pääpainona ei ole havaita virheitä ja laatia selvitys ketjun myymälöiden turvallisuustilanteesta vaan mahdollistaa turvallisuustilanteen ja turvallisuuskulttuurin parantaminen. Toisena tavoitteena havainnoinnille oli mahdollisesti löytää erityisesti painotettavia asioita perehdytykseen aivan kuten haastatteluillakin pyrittiin samaan. Analysointia suoritettiin siten, että havaitut asiat myymälöittäin koottiin yhteen ja analysoitiin, mitkä asiat toistuvat mahdollisesti samassa myymälässä useasti tai toistuvat toisissakin myymälöissä. Opinnäytetyön tarkoituksena on tehdä ketjun tasolla, eikä yksittäisen myymälän tasolla, kehittämistyö, joten havainnoinnin tuloksissakaan ei pureuduta yksittäisiin myymälöihin vaan pysytään ketjutasolla.

Havainnoinnissa keskityttiin alkusammutuskalustoon, paloilmoituspainikkeisiin, hätäpoistumisteihin, yleiseen siisteyteen, trukkien käyttöön ja trukkihyllyihin, työpaikalla käytössä oleviin tikkaisiin ja palavien nesteiden säilytykseen.

Tehokkain tapa suorittaa havainnointia olisi ollut tehdä se esimerkiksi jo valmiiksi suunnitellun auditointimanuaalin pohjalta. Varsinaisen auditoinnin suorittaminen olisi vaatinut läheisempää yhteistyötä myymälöiden johdon kanssa, mihin ei ollut mahdollisuutta.

7 Pohdinta

Kehittämistyössä eettisyys tulee luonnollisesti ottaa huomioon. Tässä opinnäytetyössä se on otettu huomioon siten, että haastateltavien henkilöllisyys pidetään tuntemattomana, jolloin turvataan se, että haastateltava joutuisi pulaan sanomistensa takia. Myös kohdeorganisaation nimi pidetään tuntemattomana heidän toiveensa mukaisesti. Tämän hyvänä puolena on se, että mikäli jotain arkaluontoista ilmenee, organisaation maine ei kärsi. Toisaalta, koska opinnäytetyö on julkinen, kohdeorganisaatiolta ei saa kaikkia mahdollisia tietoja käyttöön. Rehellisyys, tarkkuus ja huolellisuus ovat tärkeä osa kehittämistyön eettisyyttä, jonka vuoksi myös ei niin halutut havainnot kirjataan ylös. (Ojasalo ym. 2014, 48-49)

Opinnäytetyön luotettavuuteen pyrittiin tässä kehittämistyössä siten, että menetelmiä oli käytössä enemmän kuin yksi. Myös aihe on valittu siten, että omaa osaamista opiskeluiden ulkopuolelta voi hyödyntää. Yhteistyöllä myymälöiden kanssa pyrittiin lisäämään luotettavuutta, koska tutustuminen vain yhteen myymälään ei anna todellista kuvaa koko ketjusta, vaan pelkästään yksittäisestä myymälästä. Opinnäytetyössä yhteistyö toteutettiin turvallisuusjohdon ja kolmen myymälän kanssa. Läpinäkyvyyteen pyrittiin siten, että kaikki kehitystyön työvaiheet kirjataan ylös, jotta tulevaisuudessa olisi mahdollista tehdä samanlainen kehittämistyö lukemalla tämä kehittämistyö läpi.

8 Haastatteluiden tulokset

Tässä osiossa käydään läpi haastatteluiden tuloksia ja analysoidaan niitä. Työntekijöille suunnatut haastattelukysymykset, jotka toteutettiin myymälässä, olivat seuraavat:

1. Oletko saanut perehdytystä turvalliseen työskentelyyn aloittaessasi työskentelyn? Entä sen jälkeen?

2. Jos olet, minkälaista perehdytystä olet saanut?
3. Koetko tietäväsi työpaikalle ominaiset riskit?
4. Mistä työturvallisuuden tai paloturvallisuuden liittyvistä asioista koet, että olisi hyvä tietää/tiedottaa enemmän?
5. Onko jokin työturvallisuuden tai paloturvallisuuden liittyvä asia, johon haluisit työpaikkasi panostavan enemmän?
6. Kokisitko hyödylliseksi, että työpaikallasi turvallisuusasiat olisivat nykyistä enemmän esillä?
7. Kokisitko hyödylliseksi, jos perehdyttämisessä hyödynnettäisiin esimerkiksi digitaalista tai painettua koulutusmateriaalia? Minkälainen materiaali olisi mielestäsi koulutusta tehostavaa?

Haastatteluiden avulla selvisi, että kohdeorganisaatiolla ei ole varsinaista standardisoitua tapaa kouluttaa ihmiset turvalliseen työskentelyyn tai ainakaan sellainen ei ole käytössä. Selkeä enemmistö haastateltavista kertoi saaneensa jotain koulutusta työturvallisuudesta tai paloturvallisuudesta, mutta kaikki eivät olleet saaneet koulutusta tai perehdytystä. On havaittavissa, että koulutetut asiat olivat hyvin erilaisia ja eri tavalla toteutettuja. Joillakin perehdytys on painottunut selkeästi tiettyyn osa-alueeseen kuten trukin turvalliseen käyttöön. Moni haastateltavista mainitsi myös perehdytyksessä saaneensa hätäuloskäyntien sijaintiin koulutuksen. Vähemmistö haastateltavissa oli suorittanut ainoastaan verkossa suoritettavan turvallisuuskoulutuksen, jonka osa koki riittäväksi. Selkeä trendi oli myös se, että perehdytyksessä tai koulutuksessa oli kerrottu työntekijöille ergonomiasta, joka painottui oikeaoppisen nostamisen kouluttamiseen. Kukaan haastateltavista ei ollut saanut tässä opinnäytetyössä ehdotettavaa turvallisuuskävelytyypistä koulutusta.

Kysyttäessä työntekijöiltä, että kokivatko he tuntevansa työpaikkansa riskit, vastaukset olivat eriäviä. Iso osa sanoi kokevansa näin, koska ovat oman työkokemuksensa kautta oppineet tuntemaan alan riskit joko nykyisessä työpaikassaan tai edellisessä, vaikka niitä ei koulutuksessa välttämättä olisikaan käyty läpi. Pieni vähemmistö sanoi selkeästi, että ei tunne riskejä ja osa kertoi kokevansa tietävänsä osan työpaikkansa riskeistä. Kysymys sinänsä ei paljasta totuutta siitä, tietävätkö työntekijät hyvin työpaikan riskit, sillä ihminen voi kokea tuntevansa ne, vaikka todellisuudessa hänen tietämyksessään olisikin paljon aukkoja.

Kysymyksen tarkoituksena olikin saada käsitys siitä, miten työntekijät kokevat heidän riskitietoisuutensa työpaikallaan.

Kysymykset neljä ja viisi eli ”mistä työturvallisuuteen tai paloturvallisuuteen liittyvistä asioista koet, että olisi hyvä tietää/tiedottaa enemmän?” ja ”onko jokin työturvallisuuteen tai paloturvallisuuteen liittyvä asia, johon haluisit työpaikkasi panostavan enemmän?” olivat melko samantyyppiset, mutta tarkoituksena oli saada monipuolisia vastauksia sillä keinolla, että kysymyksen muotoa on hieman muokattu seuraavaan kysymykseen siirryttäessä. Tämä mahdollisti sen, että osalta haastateltavista kysymykseen neljä saatiin eri vastaus kuin kysymykseen viisi, koska haastateltavat ajattelivat asiaa hieman eri kantilta. Näitä kysymyksiä kysyttäessä tuli paljon erilaisia vastauksia, mutta vastauksissa painottuivat muutamat asiat. Moni työntekijä haluaisi tietää enemmän siitä, kuinka toimitaan hälytyksen sattuessa, ja miten asiakkaiden suhteen toimitaan ja opastetaan heitä. Hätäpoistumisten ja sammuttimien sijainnit ja kokoontumispaikka nousivat useasti esille kysymyksiä neljä ja viisi esittäessä. Myös trukkipöytäskentelyn turvallisuuteen panostaminen tuli esille haastattelussa.

Erään työntekijän vastaus kysyttäessä, mitä turvallisuusasioita tulisi tiedottaa/tietää enemmän, oli seuraava: ”Uloskäynnit ja kokoontumispaikat olisi hyvä tietää. Myös sammutusvälineiden paikat. Sammuttimet ovat täällä fiksellä paikalla. Kaikki mikä liittyy trukilla ajamiseen, esimerkiksi minkälaiset kuormat ovat sopivia. Lavojen kasaamisessa pitää olla joku tolkkua varsinkin, jos niitä nostetaan ylös.” (Työntekijän haastattelu 1, 2021)

Kysyttäessä kysymystä numero kuusi, eli kokisiko haastateltava hyödylliseksi, jos turvallisuusasiat olisivat nykyistä enemmän esillä työpaikalla, lähes kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että se olisi hyödyllistä tai vähintäänkin siitä ei olisi haittaa. Neljä ihmistä oli sitä mieltä, että turvallisuusasiat ovat jo nyt tarpeeksi esillä. Haastatteluissa toistui se, että erityisesti halutaan harjoittelijoille, kausityöläisille, TET:läisille tai aloitteleville tuoda enemmän turvallisuusasioita ilmi, jotta he eivät jäisi ilman perehdytystä.

Viimeisessä kysymyksessä haluttiin saada selville työntekijöiden ajatuksia siihen liittyen, jos turvallisuuskävelytyyppisessä perehdytyksessä hyödynnettäisiin myös digitaalista tai painettua materiaalia. Myös se haluttiin selvittää, minkälainen materiaali olisi koulutusta tehostavaa. Havaintona tästä kysymyksestä ilmeni se, että vastaukset olivat hyvin erilaisia eri ihmisillä. Kolme haastateltavaa neljästätoista oli sitä mieltä, että lisämateriaalissa olisi hyvä olla esimerkkitapauksia. Kaksi haastateltavista muistutti, että oppijoita on erilaisia, eli esimerkiksi osa saattaa oppia digitaalisessa muodossa olevista lisämateriaaleista parhaiten. Toinen haastateltava toisaalta luonnehti saamiaan ohjeita seuraavalla tavalla: ”Se ohje mikä on saatu, niin tuskin kovin moni on sitä lukenut. Ja kun kaikki ohjeet alkavat olla digitaalisessa muodossa, niin ne hukkuvat sinne Teamsiin. Ei paperinippuja myöskään.” (Työntekijän haastattelu 2, 2021) Tämä kommentti on yksi niistä syistä, miksi tässä

opinnäytetyössä ryhdyttiin lähestymään työturvallisuuden parantamista turvallisuuskävely-perehdytyksellä mieluummin kuin esimerkiksi ohjeistuslapuilla, jotka unohtuvat intran syövereihin tai painetussa muodossa laatikoihin. Mitään yhtenäistä havaintoa viimeisen kysymyksen vastauksista ei saa tehtyä, vaan mielipiteet olivat hyvin erilaisia, mikä toisaalta näinkin laajassa kysymyksessä oli odotettavissa.

Koska kaikki vastaukset eivät olleet yksiselitteisiä ja otanta 14 ihmistä, prosenttiosuuksista ei vastauksia analysoidessa puhuta. Yksittäiset haastattelut kestivät hieman yli kahdesta minuutista yli seitsemään minuuttiin riippuen siitä, kuinka laajasti haastateltava vastasi kysymykseen. Osa ihmisistä oli hyvinkin halukkaita kertomaan asioita pitkän kaavan mukaan ja hieman aihealueen ohikin jutustella. Kaikista lyhyimmät vastaukset saatiin heiltä, jotka eivät osanneet sanoa mielipidettään joihinkin kysymyksiin.

Työntekijöiden haastatteluiden lisäksi suoritettiin asiantuntijahaastattelu ketjun kahden turvallisuuspäällikön kanssa. Kyseessä oli avoin haastattelu, mutta keskustelun ohjaamisen vuoksi kysymyksiäkin oli laadittu etukäteen. Näitä kysymyksiä olivat:

1. Onko työntekijöille suunniteltuna mitään standardisoitua tapaa turvallisen työskentelyn perehdyttämiseen? Vai onko se ollut jokaisen myymälän vastuulla erikseen?
2. Mitä mieltä olet turvallisuuskävelytyyppisestä perehdyttämisestä ja mitä ajatuksia se herättää sen osalta, mitä tulisi ottaa huomioon?
3. Mikä on oma havaintosi siitä, mihin asiaan tulisi erityisesti kiinnittää huomiota työturvallisuuden ja paloturvallisuuden perehdyttämisessä?
4. Uskotko kaikilla myymälöillä olevan resursseja perehdyttää jokainen uusi työntekijä turvalliseen työskentelyyn? Vai onko joidenkin työntekijöiden perehdyttämättä jättäminen johtunut muusta syystä?
5. Millainen opas esimiehille on sellainen mielestäsi, jonka kaikki jaksavat oikeasti lukea ja ymmärtävät sen siten, että se myös tulee käyttöön todellisuudessa?
6. Mitkä ovat suurimmat riskit mielestäsi rautakaupassa työskennellessä?
7. SWOT-analyysisi rautakauppaketjun ”safety” = pehmeän turvallisuuden puolesta?

Turvallisuuspäälliköiden haastattelu oli hyödyllinen lisä työntekijöiden haastatteluiden ja oman havainnoinnin lisäksi. Koska kyseessä oli avoin haastattelu, vastaukset olivat laajempia kuin mitä kysyttiin, ja se oli positiivinen asia.

Ensimmäisen kysymyksen avulla selvisi toistamiseen, että myymälöillä ei ole käytössä varsinaista standardisoitua tapaa perehdyttää työntekijöitä turvalliseen työskentelyyn. Tämä selvisi jo työntekijöiden haastatteluiden aikana, mutta turvallisuuspäälliköiden haastattelun aikana selvisi myös se, että myymälöille on tarjottu erilaisia pohjia ja tukimateriaaleja, kuten verkkokoulutuksia. Myös kokonaisvaltainen perehdyttämisohje uusien työntekijöiden varalle löytyy yrityksen intrasta, mutta sen hyödyntäminen on jäänyt monessa myymälässä tekemättä. Vastuu perehdyttämisen toteutumisesta on kuitenkin myymälöiden johdolla, eikä turvallisuusjohdolla.

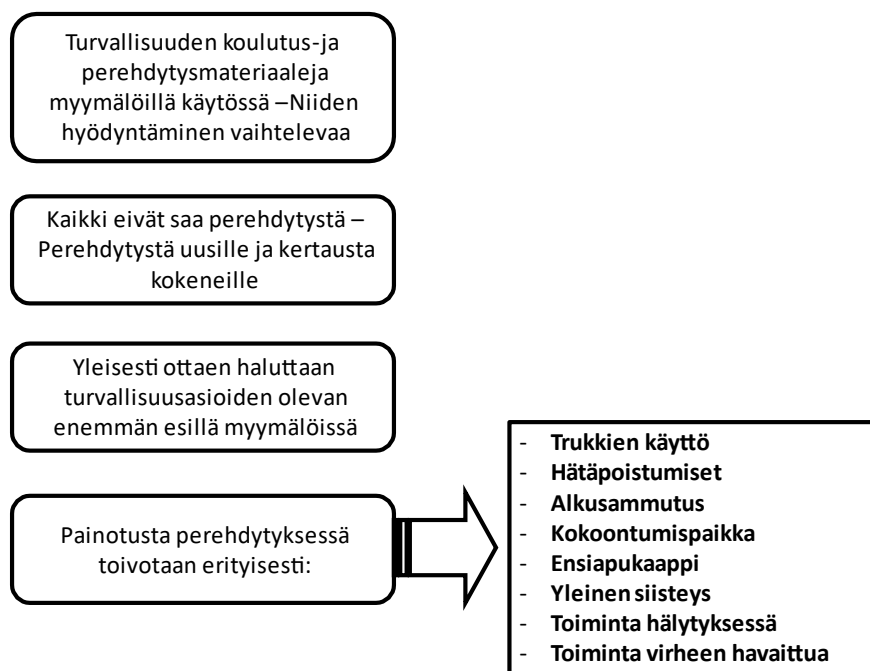
Turvallisuuskävelymäinen koulutus perehdyttämisen keinona oli molempien haastateltavien mielestä hyvä idea. Myös sen monipuolisuutta painottivat molemmat, eli kaikki tärkeimmät asiat tulisi perehdyttämisoppaassa ottaa huomioon. Kysyttäessä kysymystä numero kaksi vastauksena oli seuraava: ”Erittäin hyvä. Mietin myös, että samalla kun käy tutustumassa osastoihin, niin esimerkiksi osastojen alkusammutuskalusto, ensiapukaappi, poistumistiet käydään läpi. Usein mikä unohtuu, on kokoontumispaikka, käydään sekin läpi. Myös vaaran paikat kuten trukin latauspaikka, vaarallisten aineiden varastot.” (Turvallisuuspäällikkö X:n haastattelu 2021)

Haastattelussa yleinen siisteys ja teiden tukkiminen (häätäpoistumiset ja alkusammutuskalusto) nousivat esille, ja niitä halutaan painotettavan. Tähän myös liittyy vahvasti virheistä raportointi, eli työntekijällä pitäisi olla tieto, miten toimia, kun havaitsee jonkin virheen turvallisuuteen liittyen. Jos kuitenkin virhe on itse korjattavissa, se täytyy korjata. Mikäli näin ei ole, täytyy työntekijälle olla tiedotettu, mihin tai kenelle asiasta ilmoitetaan.

Haastatteluissa kävi myös ilmi, että syyt joidenkin työntekijöiden perehdyttämisen puutteeseen olivat haastateltavien mielestä jotain muuta kuin resurssipulaa. ”Syynä tuskin on ajankäytön ongelma, vaan myymäläjohto ei välttämättä näe turvallisuusasioita niin tärkeänä ja korostettuna asiana” (Turvallisuuspäällikkö Y:n haastattelu 2021). Turvallisuusjohto on antanut myymälöille työkaluja ja mahdollisuuden hyödyntää materiaaleja.

Vanhoille työntekijöille suunnattu ”perehdytys” nähdään hyödyllisenä, sillä kaikki vakiotyöntekijöistäkään eivät ole saaneet perehdytystä. Kuitenkin perehdytyksessä käytäviä asioita olisi hyvä uudelleen kerrata niillekin, jotka ovat saaneet perehdytyksen, sillä usein ensimmäiset työpäivät uudessa työpaikassa, ovat informaation tulvaa ja kaikkia läpi käytyjä asioita ei pysty muistamaan.

Koska turvallisen työskentelyn oppaasta oli tarkoitus tehdä käytännön läheinen, oli hyvä saada kommentteja turvallisuuspäälliköiltä, minkälainen opas olisi hyvä siltä näkökannalta, että perehdyttäjän olisi helppo käyttää opasta apuvälineenä, vaikka hän ei itse tietäisikään turvallisuusasioista. Myös tavoitteena oli saada opas käyttöön. Liian pitkä ja monimutkainen perehdytys ja sen opas eivät toimi halutulla tavalla. Itse perehdyttävää tekstiä ei saa olla liikaa, vaan asiat täytyy kuvata melko lyhyesti. Oppaaseen on laitettu ”rasti ruutuun” -kohta, jonka avulla perehdyttäjä voi tarkastaa mitkä asiat on käyty läpi. Tätä myös puolsivat haastateltavat. Vaikeita sanoja tulee oppaassa välttää ja perusasioissa tulee pysyä ja täten välttää turha monimutkaisuus.

Kuva 7: Työntekijöiden haastatteluiden ja turvallisuuspäälliköiden haastatteluiden tuloksista kootut päähavainnot

9 Havainnoinnin tulokset

Havainnointi toteutettiin haastatteluiden yhteydessä myymälöitä kiertämällä. Myymälöissä alkusammutuskalusto oli merkitty selvästi, ja ne olivat suurimmaksi osaksi sellaisilla paikoilla, jonne kulku ei ole estynyt. Kuitenkin havaittavissa oli, että osan sammuttimien eteen oli kerätty lavoja tai muuta tavaraa. Sama asia oli havaittavissa hälytyspainikkeiden osalta. Hätäpoistumistiet olivat pääasiassa esteettömiä, mutta lavoja oli työnnetty ovien eteen mahdollisesti väliaikaisesti kuormanpurun ajaksi. Tämäkin täytyisi pyrkiä suorittamaan ilman,

että poistumistiet ovat tukossa. Yhdessä myymälässä hätäpoistumisovien eteen oli tehty teipillä raja lattiaan, minkä tarkoituksena on näyttää, mikä alue on pidettävä lavoista ja muista tavaroista vapaana.

Yleisesti ottaen myymälöiden käytävät olivat tarpeeksi siistit siihen, että niissä pystyy työskentelemään turvallisesti ja erityisesti käyttää trukkia. Tässä täytyy huomioda se, että talviaikana rautakaupan tavarantoimitusten määrä ja asiakasmäärät verrattuna kesään ovat laskeneet merkittävästi. Oletus on se, että tarkasteluhetkellä myymälän yleinen siisteys oli parhaimmillaan vuositasolla edellä mainittujen asioiden vuoksi. Kuitenkin tilanne tarkasteluhetkellä oli hyvä.

Trukkien käyttö havainnoinnin aikana oli moitteetonta sisällä ja ulkona. Myöskään trukkihyllyjen epäturvallisesta täyttämisestä ei ollut merkkejä. Haastatteluiden aikana selvisi, että joskus kuormat ovat olleet hieman huolimattomasti kasattuina hyllyillä. Yhdellä havainnointikierroksella myymälöissä toisaalta on melko epätodennäköistä huomata karkeita virheitä näissä asioissa, elleivät virheet olo jokapäiväisiä. Tämän asian osalta haastattelut toimivat parempana lähteenä.

Sisällä käytettävien tikkaiden osalta tilannetta oli parannettu hiljattain. Vanhoja kiikkeriä a-tikkaita oli vaihdettu uudempiin tukeviin myymäläkäyttöön sopiviin a-tikkaisiin, joka on selvästi askel turvallisempaan tikkailta työskentelyyn. Vähemmän turvallisia tikkaitakin oli vielä käytössä. Mahdollisuus käyttää turvallisempia tikkaita on kuitenkin olemassa.

Palavien nesteiden säilytykseen oli osittain kiinnitetty huomiota, ja ne olivat havaintojen perusteella suurimmaksi osaksi niille kuuluvissa paloturvakaapeissa, ja tämänkin osalta tilannetta oli parannettu hiljattain kaappihankinnoilla ainakin yhdessä myymälässä. Ainoastaan pieniä määriä palavia nesteitä oli tavallisilla hyllyillä, ja lasinpesunestelavat olivat paloturvakaappien ulkopuolella. Palavilla nesteillä tarkoitetaan nestemäisiä aineita, joiden leimahduspiste on enintään 100 celsius-astetta (Tukes 2016).

Alkusammutuskalusto	Osittain parannettavaa esteettömässä pääsyssä
Paloilmoituspainikkeet	Osittain parannettavaa esteettömässä pääsyssä
Hätäpoistumistiet	Osittain parannettavaa esteettömässä pääsyssä
Yleinen siisteys	Kunnossa tarkasteluhetkellä
Trukkien käyttö ja trukkihyllyt	Kunnossa tarkasteluhetkellä
Tikkaat	Suureksi osin kunnossa
Palavien nesteiden säilytys	Suurimmaksi osaksi OK

Kuva 8: Havainnoinnin tulokset

10 SWOT- analyysi turvallisuuden tilasta

SWOT on hyvin yksinkertainen menetelmä, jonka avulla pyritään saamaan käsitys yrityksen vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhista. SWOT tulee englannin kielen sanoista strength, weakness, opportunity ja threat. Tämä analyysi mahdollistaa nykytilan ja tulevaisuuden näkymien analysoinnin ja tarkastelun. (Suomen Riskienhallintayhdistys) Analyysissä kirjataan edellä mainitut asiat neliosaiseen kaavioon ylös, josta niitä on helppo tulkita. Tässä asiayhteydessä keskitytään kohdeyrityksen pehmeään turvallisuuden puoleen.

Työntekijöiden haastatteluiden, turvallisuuspäälliköiden haastatteluiden ja oman havainnoinnin perusteella laadittiin SWOT- analyysi rautakauppaketjun turvallisuudesta safety-näkökannasta tarkasteltuna. Seuraavassa kuvassa kuvaus analyysin lopputuloksesta.

Kuva 9: SWOT-analyysi rautakauppaketjun pehmeän turvallisuuden näkökannasta tarkasteltuna

Hyvänä puolina ketjulla ja sen myymälöillä on se, että heillä on materiaaleja, joilla pystytään kehittämään turvallisuutta. Tätä ei kuitenkaan hyödynnetä lähellekään täydellä potentiaalilla käytännössä. Monilla ketjun työntekijöillä on melko pitkä kokemus rautakaupassa työskentelystä, mikä mahdollistaa työn vaarojen ymmärtämisen. Toisaalta pitkä työura samassa työympäristössä saattaa aiheuttaa sokaistumista ympäristölle, mikä johtaa siihen, että kaikkia selviäkään riskejä ei enää huomaakaan. Turvallisuus ei ole korostetussa roolissa aina myymälöissä. Mikäli turvallisuuden roolia yrityskulttuurissa saataisiin nostettua, turvallisuuden tilaa olisi mahdollista parantaa jopa pienilläkin asioilla, ja nolla tapaturmaa vuodessa olisi realistinen tavoite. Uhkakuvina ovat tapaturmat ja lainsäädännön vaatimusten alittaminen, jolloin asiaan mahdollisesti puuttuvat myös viranomaiset. Tämä on kuitenkin vältettävissä oleva uhkakuva, mikä vaatii toisaalta säännöllisiä ponnisteluja turvallisuuden osalta, mitä tämä opinnäytetyö pyrkii tukemaan.

11 Perehdyttämisopas

Tässä osiossa on Word-muotoon tehty opas turvallisen työskentelyn perehdyttämiselle rautakauppaketjussa, jossa perustellaan ja selitetään syitä, miksi opas on sellainen kuin se on. Tämä ei ole vielä varsinainen opas, vaan tässä avataan oppaan rakenne ja tyyli lukijalle. Opinnäytetyön lopussa olevasta liite 1-kohdasta löytyy varsinainen tulostettava tai

digitaalinen versio oppaasta, joka on se versio, jonka on tarkoitus tulla käyttöön kohdeorganisaatiossa.

Johdanto

Oppaan johdannossa kerrotaan lyhyesti, mikä tämä opas on, ja avataan syy sille, miksi se on olemassa. Johdannossa kerrotaan myös turvallisuuskävelyn eri vaiheet ja perehdytyksen kulku. Eri vaiheista on myös laadittuna lyhyet kuvaukset.

Vaihe 1

Tätä vaihetta voi kutsua teoriaosuudeksi. Tässä vaiheessa käydään perehdytettävälle läpi työturvallisuuden ja paloturvallisuuden liittyviä perusasioita, joihin työntekijä voi omalla toiminnallaan vaikuttaa rautakaupassa. Jokaisesta läpikäytävästä asiasta on kirjattu lyhyt kuvaus, jotta turvallisuusasioissa kokematonkin perehdyttäjä osaisi kertoa asiasta perehdytettävälle. Tässä vaiheessa pyritään myös ajaa sisään ajatusmallia, että jos et tiedä miten joku asia tehdään turvallisesti, niin älä tee sitä ennen kuin olet saanut koulutuksen tai apua asiaan. Vaiheessa 1 perehdytettävälle kerrotaan miten toimia, kun hän havaitsee jonkin turvallisuuden vaikuttavan virheen - korjataanko virhe itse vai kenelle ilmoitetaan turvallisuuden liittyvissä asioissa.

Vaihe 2

Vaihe numero kaksi on vaihe, jossa aletaan kävelemään fyysisesti myymälässä, ja perehdyttäjä näyttää perehdytettävälle, mistä olennaiset asiat kuten esimerkiksi hätäpoistumiset, palavien nesteiden varasto ja alkusammutuskalustoa löytyy (oppaan loppuversioista löytyy tarkempi kuvaus). Tämä sen takia, että perehdytettävä tietää erilaisten tilanteiden sattuessa, minne kannattaa mennä ja minne ei kannata mennä. Tässä vaiheessa perehdytystä käydään myös demonstroimalla läpi oikeaoppista nostamista, lavojen turvallista täyttöä ja pumppukärryjen turvallista käyttöä siten, että perehdyttäjä näyttää läpi käytävät asiat fyysisesti.

Vaihe 3

Tämä vaihe on kertaaminen. Perehdyttäjälle on oppaassa laadittu muutama ehdotus perehdytettävälle esitettäväksi kertaaviksi kysymyksiksi. Tällä voidaan varmistaa, että perehdytyksestä on jäänyt jotain muistiin. Kysymyksinä on esimerkiksi: Kenelle ilmoitat havaittuasi turvallisuuden liittyvän virheen? Miksi hätäpoistumisteillä ei saa olla tavaraa? Tämän lisäksi perehdytettävälle kerrotaan, mistä löytyvät työturvallisuuslain vaatimat työsuojeluun liittyvät asiat.

Vaihe 4

Tämä on perehdytyksen viimeinen vaihe, jossa ”rasti ruutuun” -metodilla varmistutaan, että kaikki tarvittavat asiat on käyty läpi. Oppaassa on siis lista asioista, mitkä koulutuksessa on käyty läpi. Perehdyttäjä laittaa lopussa rastin ruutuun, kun on todennut, että asia on käyty läpi. Kun koko lista on käyty loppuun, ja kaikissa kohdissa on rasti ruudussa, voidaan päättää perehdytys siltä erää ja kirjoittaa vielä perehdyttäjän ja perehdytettävän nimi ja allekirjoitus. Tällä varmistetaan se, että jälkikäteen voidaan käydä tarkistamassa, että onko perehdytystä pidetty kyseiselle henkilölle, jos tilanne sitä vaatii.

Koska perehdyttämisopas on tehty tarkoituksella helppokäyttöiseksi apuvälineeksi perehdyttämiseen, olisi sen suotavaa myös olla helposti löydettävissä oleva. Intranetin turvallisuusosiosta on loogista löytää perehdyttämiseen tarkoitettu tiedosto. Suurimpana haasteena on myymälöiden saaminen tietoisuuteen tästä perehdyttämisoppaasta siten, että opas saataisiin laajempaan käyttöön. Se ei varmasti tapahdu hetkessä, sillä myymälöitä on ympäri Suomea. Palaverit, joissa on paikalla myymälän johtoa ja turvallisuusjohtoa, ovat hyvä paikka tuoda esille perehdyttämisopasta ja kertoa, mistä se löytyy.

12 Yhteenveto

Johtopäätöksinä voidaan todeta, että tässä työssä tehdyllä turvallisuuskävelyn perehdyttämisoppaan käyttöönotolla on mahdollista parantaa työntekijöiden turvallisuustietoisuutta ja kehittää myymälöiden turvallisuuskulttuuria. Turvallisuuskävelyiden aikana on mahdollista havaita uusia puutteita myymälän ympäristöön tutustuttaessa joko perehdyttäjän tai perehdytettävän toimesta. Mahdollisuutena on myös ottaa perehdytykseen mukaan kokeneempi työntekijä, jolloin hän voi kerrata asioita ja oppia mahdollisesti uusia asioita samalla, kun uutta työntekijää perehdytetään. Tämä kaikki edellyttää oppaan hyvää jalkauttamista.

Opinnäytetyön aikana selvisi, että rautakauppakettijalla löytyy parantamisen varaa pehmeän turvallisuuden osalta. Tilanne on kuitenkin sellainen, että turvallisuuskulttuuria voidaan parantaa merkittävästi jo pelkästään mahdollistamalla jokaiselle työntekijälle perehdytys turvalliseen työskentelyyn ja näin ollen tuoda turvallisuusasiat heti esille. Myös kokeneempien työntekijöiden tulisi kerrata turvallisuusasioita.

Opinnäytetyötä työstettäessä pidettiin mielessä koko ajan, että sen lisäksi, että turvallisen työskentelyn oppaasta saadaan mahdollisimman hyvä, ideana oli tehdä siitä sellainen, jonka ihmiset jaksavat lukea ja käydä läpi. Toisin sanoen oppaasta pyrittiin tekemään käyttäjälle ystävällinen. Myös jotain hieman uutta pyrittiin saamaan kohdeorganisaation työntekijöille turvallisuuden perehdyttämiseen. Turvallisuuskävelytyylistä perehdytystä ei kukaan

haastateltavista ollut saanut, joten siinä määrin turvallisuuskävelymäinen perehdytys on jotain uutta. Oppaasta olisi voinut tehdä pitkänkin, mutta tällöin käyttäjäystävällisyys olisi kärsinyt, vaikka monipuolisuus perehdyttäessä lisääntyisikin. Oppaan on tarkoitus olla sellainen, jonka kuka tahansa jaksaa lukea ja kuka tahansa osaa sen perusteella pitää perehdytyksen työpaikan turvalliseen työskentelyyn. Työ onnistui melko hyvin, vaikka erityisesti omaan havainnoinnin roolia opinnäytetyössä olisi jälkikäteen ajateltuna pystynyt kasvattamaan esimerkiksi auditointityökalun avulla. Toisaalta tämä olisi vaatinut enemmän yhteistyötä myymälöiden johdon kanssa, minkä toteutuminen ei olisi ollut välttämättä mahdollista. Myöskään opinnäytetyön painotuksena ei ollut selvittää täydellisesti nykytilannetta, vaan parantaa perehdyttämistä.

Opinnäytetyön jatkotutkimusmahdollisuuksina on siirtää samanlainen kehittämistyö erilaiseen ympäristöön, kuten vaikka ruokakauppaan tai elektroniikkakauppaan. Mikäli samalle ketjulle jatkettaisiin kehittämistyötä, voisi kehittämistyön aiheena olla esimerkiksi rikoksen torjunta tai fyysinen turvallisuus.

Kehittämistyön teoriaa ja menetelmiä sekä menetelmien avulla kerättyjä tuloksia pystyy hyödyntämään vastaavanlaista kehittämistyötä tehdessä esimerkiksi muissa rautakaupoissa tai eri puolilla kaupanalaa toimivissa myymälöissä tai ketjuissa. Näiden tietojen pohjalta koottu opas on sellainen, että sitä voi hyödyntää muissakin rautakaupoissa ja mahdollisesti pienten painotusten tai muokkausten jälkeen muunlaisissakin myymälöissä.

Turvallisuuskävelyn perehdyttämisoppaan käyttöönotolla on mahdollista parantaa työntekijöiden turvallisuus tietoisuutta ja kehittää myymälöiden turvallisuuskulttuuria.

Turvallisuuskävelyiden aikana on mahdollista havaita uusia puutteita myymälän ympäristöön tutustuttaessa joko perehdyttäjän tai perehdytettävän toimesta.

Mahdollisuutena on myös ottaa perehdytykseen mukaan kokeneempi työntekijä, jolloin hän voi kerrata asioita ja oppia mahdollisesti uusia asioita.

Pehmeän turvallisuuden osalta parannettavaa - Tilanne on kuitenkin sellainen, että turvallisuuskulttuuria voidaan parantaa merkittävästi jo pelkästään mahdollistamalla jokaiselle työntekijälle perehdytys turvalliseen työskentelyyn ja näin ollen tuoda turvallisuusasiat heti esille.

Kuva 10: Yhteenveto

Lähteet

Painetut

Kasanen E, Lukka K & Siitonen A. 1991. Konstruktivinen ote liiketaloustieteessä - Liiketalouden aikakauskirja.

Laitinen H, Vuorinen M, Simola A. 2013. Työturvallisuuden ja -terveyden johtaminen. 2. Painos. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Leppänen L. 2006. Yritysturvallisuus käytännössä - Turvallisuusjohtamisen portfolio. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Ojasalo M, Moilanen T, Ritalahti R. 2014. Kehittämistyön menetelmät - Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3. painos. Helsinki: Sanoma pro

Tuisku, E & Arvonen, S. 2006. Turvallisuuskävely - Varautumisen oppeja kokemalla. Suomen palopäällystöliitto. Porvoo: Suomen painoyhtymä Oy

Työturvallisuuskeskus. 2018. Työturvallisuuskortti.

Sähköiset

Ahokas, L & Mäkeläinen, J. 2013. Pehdyttäminen ja työnopastus - Ennakoivaa työsuojelua. Työturvallisuuskeskus. Viitattu 30.11.2020.

https://ttk.fi/oppaat_ja_ohjeet/digijulkaisut/perehdyttaminen_ja_tyonopastus_-_ennakoivaa_tyosuojelua#kirjallinen_suunnitelma_saastaa_aikaa_5

Elinkeinoelämän keskusliitto. Yritysturvallisuus. Viitattu 28.10.2020

<https://ek.fi/hyotytyttoa-yrityksille/yritysturvallisuus/>

Mankki, M. 2018. Työvoiman vaihtuvuudessa on suuria alakohtaisia eroja. Viitattu 26.11.2020.

<https://ek.fi/ajankohtaista/blogit/tyovoiman-vaihtuvuudessa-on-suuria-alakohtaisia-eroja/>

Pelastuslaki 29.4.2011/379. Viitattu 23.11.2020

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379>

Safety Walk - Turvallisuuskävelyt. Kiwa. Viitattu 1.12.2020

<https://www.lis.fi/turvallisuuskehitys/turvallisuuskavely-safety-walk/>

Sanastokeskus TSK. Kokonaisturvallisuuden sanasto. 2017. Viitattu 5.3.2021

https://turvallisuuskomitea.fi/wp-content/uploads/2018/02/Kokonaisturvallisuuden_sanasto.pdf

Suomen riskienhallintayhdistys. Nelikenttäanalyysi - SWOT. Viitattu 17.2.2021

<https://pk-rh.fi/tools/swot.html>

Thusberg, M. 2019. Paloriskien hallinta UPM:n Jokilaakson tehtailla. 17. Viitattu 28.10.2020

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/265688/Paloriskien%20hallinta.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Tikander, T. 2013. Turvallisuuskulttuurin kehittäminen. Viitattu 9.3.2021

https://www.aaltopro.fi/media/aalto-pro-publications/tjk/tikander_tjk12.pdf

Tikli. Tikli Ammattitasotikas 4T-107P. Viitattu 26.11.2020.

<https://www.tikli.com/fi/tuotteet/tikkaat-ja-telineet/tikli-a-malliset-tasotikkaat/tikli-ammattitasotikkaat-4t/tikli-ammattitasotikas-4t-107p-7-ask>

Tilastokeskus. Työtaturmia Suomessa 138 000 vuonna 2017. 2019. Viitattu 16.11.2020.

https://tilastokeskus.fi/til/ttap/2017/ttap_2017_2019-11-29_tie_001_fi.html

Tukes. Palavien nesteiden säilytys kaupassa. 2016. Viitattu 28.1.2021

http://www.pspelastuslaitos.fi/js/upload/1524568003_Palavat-nesteet-kaupassa.pdf

Työterveyslaitos. Stressi ja työuupumus. Viitattu 7.12.2020.

<https://www.ttl.fi/tyontekija/tyostressi-ja-uupumus/>

Työturvallisuuskeskus. Turvallisesti tikkailla. 2012. Viitattu 26.11.2020

https://ttk.fi/files/3267/Turvallisesti_tikkailla.pdf

Työturvallisuuskeskus. Turvallisessa työympäristössä ja toimivassa työyhteisössä voidaan hyvin Viitattu 27.10.2020.

https://ttk.fi/tyoturvaluus_ja_tyosuojelu/tyoturvaluuden_perusteet

Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738. Viitattu 16.11.2020.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

Vuorinen M, Rauramo P, Laukkarinen T. 2015. Work Safely in a Warehouse.

Työturvallisuuskeskus. Viitattu 24.11.2020.

https://ttk.fi/oppaat_ja_ohjeet/ladattavat_julkaisut/work_safely_in_a_warehouse

Waitinen, M. Turvallisuuskulttuuri - Mitä se on? Viitattu 2.11.2020

<https://www.avi.fi/documents/10191/9718646/Turvallisuuskulttuuri+Waitinen/071769ec-55c8-405c-bef0-6a117959ce86>

Julkaisemattomat

Turvallisuuspäällikkö X:n haastattelu. Viitattu 11.2.2021

Turvallisuuspäällikkö Y:n haastattelu. Viitattu 11.2.2021

Työntekijän haastattelu 1. 2021. Viitattu 26.1.2021

Työntekijän haastattelu 2. 2021. Viitattu 28.1.2021

Kuvat

Kuva 1: Elinkeinoelämän keskusliiton yritysturvallisuusympyrä.....	14
Kuva 2: Esimerkki A-tikkaista (Tikli)	17
Kuva 3: Työsuojelun asiat, jotka mm. tulevat olla työntekijöiden tiedossa (Laitinen ym. 2013, 212).....	19
Kuva 4: Esimerkkikuvaus turvallisuuskävelyn kulusta	20
Kuva 5: Turvallisuuskävelyllä pyritään esimerkiksi näihin tavoitteisiin (Tuisku & Arvonen 2006, 7).....	21
Kuva 6: Konstruktivisen tutkimuksen prosessi (Kasanen ym. 1991, 301-329)	23
Kuva 7: Työntekijöiden haastatteluiden ja turvallisuuspäälliköiden haastatteluiden tuloksista kootut päähavainnot	31
Kuva 8: Havainnoinnin tulokset.....	33
Kuva 9: SWOT- analyysi rautakauppaketjua pehmeän turvallisuuden näkökännasta tarkasateltuna	34
Kuva 10: Yhteenveto	38

Liitteet

Liite 1: Opas turvallisen työskentelyn perehdyttämiseen - turvallisuuskävely	45
--	----

Liite 1: Opas turvallisen työskentelyn perehdyttämiseen - turvallisuuskävely

Opas turvallisen työskentelyn
perehdyttämiseen -
turvallisuuskävely

Perehdytyksen sisältö

Opas on tehty helpottamaan turvallisen työskentelyn perehdyttämistä työntekijöille ja varmistamaan perehdytyksen laatu. Myös siksi, että voidaan turvata henkilökuntaa sekä asiakkaita myymälässä ja parantaa myymälöiden turvallisuustilannetta sekä välttää tapaturmia.

Perehdytykseen voi ottaa mukaan myös kokeneemman työntekijä, jolloin hänkin saa kertausta samalla.

Perehdytys koostuu seuraavista vaiheista:

Vaihe 1: Turvalliseen työskentelyyn liittyvien asioiden läpikäynti

Vaihe 2: Turvallisuuskävely (myymälän ympäristöön tutustuminen)

Vaihe 3: Kertaus

Vaihe 4: Lopetus

Vaihe 1

Ensimmäisessä vaiheessa käydään perehdytettävälle läpi työturvallisuuteen ja paloturvallisuuteen liittyviä asioita, jotka on tärkeää ymmärtää. Perehdyttämisen avuksi kaikista asioista on kirjattu tärkeimmät asiat ylös.

Käy perehdytettävälle läpi seuraavat asiat:

Hätäpoistumistiet

Käytetään hätän sattuessa rakennuksesta poistumiseen. Näihin täytyy olla esteetön kulku.

Palavien nesteiden säilytys

Nämä säilytetään niille tarkoitetuissa kaapeissa ja varastoidaan näille tarkoitettussa varastossa.

Alkusammutuskalusto

Eli käsisammuttimet, sammutinpeitteet ja pikapaloposti. Käytetään palon sattuessa jos mahdollista. Näille täytyy olla esteetön pääsy.

Ensiapukaappi ja mahd. defibrillaattori

Ensiapukaapista tulisi löytyä yleisimpiin pieniin haavereihin apu. Defibrillaattorille täytyy olla esteetön pääsy.

Paloilmoituspainike

Manuaalista palohälytyksen aktivointia varten. Täytyy olla esteetön pääsy.

Kokoontumispaikka

Paikka, jonne kokoontutaan hätätilanteessa.

Vaihe 1 jatkuu seuraavalla sivulla...

Vaihe 1

Trukin käyttö lyhyesti

Kerro yleisimmät periaatteet trukin turvallisesta käytöstä.

Esim. Tarkista ympäristö ja älä jätä piikkejä ylös.

(Käyttöön vaaditaan erillinen koulutus)

Yleinen siisteys

Epäjärjestys ja esim. suuri määrä tavaraa

käytävillä/ahtaat käytävät nostavat tapaturmien mahdollisuutta.

Oikeaoppinen nostaminen

Selkä suorassa ja ei liian suurta kuormaa. Pyydä apua tarvittaessa. Tikkailla turvallinen toimiminen.

Pumppukärrien

turvallinen käyttö

Älä jätä lojumaan keskelle esim. käytävää

kompastumisvaaran takia. Älä käytä potkulautana.

Muut työpaikalle ominaiset riskit

Esim. työkoneet tai työtehtäväkohtaiset asiat.

Kerro perehdyttävälle myös, kenelle tai mihin ilmoitetaan kun havaitaan turvallisuuteen liittyvä virhe. Jos virheen voi kuitenkin itse korjata, se tulee tehdä.

"Älä tee asioita, mistä et ole varma kuinka ne suoritetaan turvallisesti"

Vaihe 2

Tässä vaiheessa perehdytystä kävellään myymälässä sisällä ja ulkona eli suoritetaan turvallisuuskävely, joka aika näytetään seuraavat asiat perehdytettävälle:

- Kokoonumispaikka
- Hätäpoistumiset
- Alkusammutuskalusto
- Paloilmoituspainikkeet
- Ensiapukaappi
- Palavien nesteiden säilytyspaikat
- Trukkien latauspaikat
- Muut työpaikalle ominaiset vaaranpaikat (esim. sirkkelin käyttö yms.)

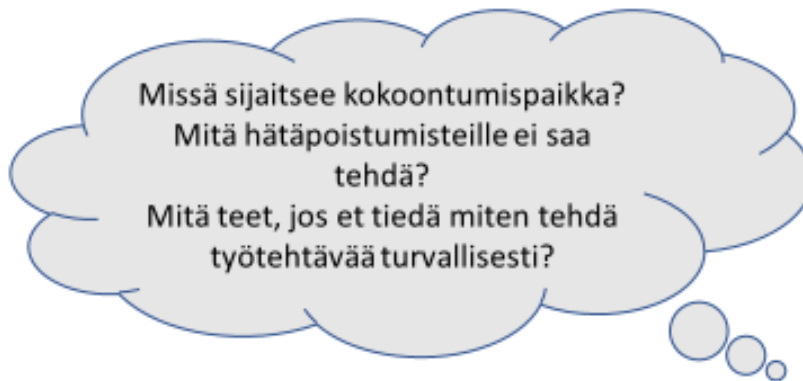
Demonstroidaan/kerrotaan perehdytettävälle myös seuraavat asiat:

- Oikeaoppinen nostaminen
- Lavojen täyttö turvallisesti (vältetään romahtamiset)
- Pumpukärryjen oikeaoppinen käyttö

Vaihe 3

Tässä vaiheessa **kerrataan opittua** muutamalla kysymyksellä ja kerrotaan perehdyttävälle **mistä löytyvät työsuojeluun liittyvät tiedot**.

Esimerkkejä kertauskysymyksistä:

Kerro perehdyttävälle mistä löytyvät työsuojeluun liittyvät tiedot.

- Ensiapukoulutettujen nimet
- Ensiapu- ja poikkeustilanne ohjeet
- Työsuojelupäällikön ja työsuojeluvastaavien yhteystiedot
- Tapaturmavakuutus
- Työterveyshuolto
- Työterveyshuollon työpaikkaselvitys (Työterveyshuollon arvio työpaikan työolosuhteista)
- Työvuorot

Vaihe 4

Perehdytyksen viimeisessä vaiheessa varmistetaan, että perehdytyksessä on käyty läpi kaikki vaadittavat asiat. **Laita rasti ruutuun**, kun olet todennut, että kyseinen asia on käyty läpi perehdytettävän kanssa.

Aihe	Käyty
Hätäpoistumiset	
Alkusammutuskalusto	
Paloilmoitin painikkeet	
Kokoontumispaikka	
Palavien nesteiden säilytys	
Ensiapukaappi	
Yleinen siisteys	
Oikeaoppinen nostaminen	
Lavojen täyttö turvallisesti	
Trukin käyttö lyhyesti	
Trukkien latauspaikat	
Pumppukärryjen turvallinen käyttö	
Toiminta virheen havaittua	
Työsuojeluun liittyvät tiedot	
Muut vaarat	

Perehdyttäjän nimi

Perehdytetyn nimi
